

rijksuniversiteit
groningen

faculteit gedrags- en
maatschappijwetenschappen

sociologie

Kleine woonplaats, groot vertrouwen in buren

Hebben mensen uit kleine woonplaatsen meer vertrouwen in buren dan mensen uit grote woonplaatsen en speelt de verbondenheid met inwoners uit de woonplaats hierin een rol?

Bachelorwerkstuk: ***Kleine woonplaats, groot vertrouwen in buren***

Studente: Ruth Pol (s4075889)

r.pol.4@student.rug.nl

Begeleider: Vincenz Frey

Eerste beoordelaar: Jacob Dijkstra

Tweede beoordelaar: Rita Smaniotto

Datum: 7 juni 2023

Woordenaantal: 10.135

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1. Inleiding	4
2. Theorie	7
2.1. Grootte van woonplaats en vertrouwen in buren	7
2.2. Verbondenheid met woonplaats	9
2.3. Controles	11
3. Data en Methoden	15
3.1. Data en Procedure	15
3.1.1. Steekproefselectie	15
3.1.2. Dataverzameling	16
3.1.3. Non-respons en item non-respons	16
3.2. Operationalisaties	18
3.2.1. Afhankelijk variabele	18
3.2.2. Verklarende variabelen	18
3.2.3. Controlevariabelen	19
3.3. Analyseplan	21
4. Resultaten	23
4.1. Beschrijvende statistieken	23
4.2. Modevaluatie	26
4.3. Hypothesetoetsing	28
5. Conclusie & Discussie	33
Literatuurlijst	37
Bijlage 1	41
1.1. Selectie dataset	41
1.2. Listwise deletion	41
1.3. Variabelen	45
Bijlage 2	59
2.1. Assumptie lineaire regressie	59
2.2. Beschrijvende statistieken	59
2.3. Modelfit	65
2.4. Hypothesetoetsing	68
Bijlage 3	72
3.1. Modeldiagnostiek	72

Samenvatting

In deze scriptie staat het vertrouwen en specifiek het vertrouwen in buren centraal. Vertrouwen is een belangrijk kenmerk van een gezonde samenleving en verhoogt de levenstevredenheid van individuen. Er komen steeds meer geluiden dat het vertrouwen in elkaar daalt en gezien de voordelen van vertrouwen is het belangrijk om onderzoek te blijven doen naar mogelijke verklaringen voor het vertrouwen. Een van die mogelijke verklaringen is de grootte van de woonplaats, maar of dit ook invloed heeft op het vertrouwen dat buren in elkaar hebben, is weinig over geschreven. Daarnaast is er nog niet veel bekend over de rol van de verbondenheid met inwoners uit de woonplaats, in de relatie tussen de grootte van de woonplaats en het vertrouwen in de buren. Daarom is in dit onderzoek de volgende vraag gesteld: *'Hebben mensen uit kleine woonplaatsen meer vertrouwen in buren dan mensen uit grote woonplaatsen en speelt de verbondenheid met inwoners uit de woonplaats hierin een rol?'*. De verwachting is dat inwoners uit kleine woonplaatsen meer vertrouwen hebben in hun buren, doordat zij meer afhankelijk zijn van elkaar dan inwoners uit grote woonplaatsen. Daarnaast werd verwacht dat de verbondenheid met inwoners uit de woonplaats voor een deel verklaart waarom mensen uit een kleine woonplaats meer vertrouwen hebben in buren. Voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag is gebruikgemaakt van een secundaire dataset van de EVS (European Value Study) met data die verzameld zijn in Duitsland ($N= 1997$) tussen 2017 en 2018. Voor het toetsen van de hypothesen is een meervoudige logistische regressie toegepast waarmee vier modellen geschat zijn. De resultaten laten zien dat de kans iets groter is voor mensen uit een kleine woonplaats om vertrouwen te hebben in de buren dan voor mensen uit een grote woonplaats. Dit resultaat is klein en niet significant en geldt daardoor niet voor de hele populatie. De resultaten bieden wel statistische ondersteuning voor de verwachting dat er veel meer vertrouwen in buren is wanneer iemand zich verbonden voelt met de inwoners uit de woonplaats. Er is geen statistische ondersteuning voor een mediatie-effect van verbondenheid. Alleen kijken naar de grootte van een woonplaats als verklaring voor het vertrouwen in buren is mogelijk te globaal geweest. Het zou beter zijn om meer te kijken naar eigenschappen op

buurniveau die een verklaring kunnen zijn voor het vertrouwen in burens, zoals de objectieve en subjectieve veiligheid in de buurt.

1. Inleiding

Iedereen heeft te maken met vertrouwen. Vertrouwen komt in veel facetten van het leven terug, zoals het vertrouwen tussen familieleden, vertrouwen in instituties en vertrouwen in vreemden. Bij vertrouwen gaat het om de verwachting van een persoon dat een ander persoon of instituut niet in diens nadeel zal handelen als het voor hen voordeliger is. Zoals de verwachting dat iemand niet uit kwaadwilligheid zal handelen, iemand bereid is om een klein offer te brengen in andermans voordeel (Ben-Ner & Halldorsson, 2010; Welch et al., 2005) of de verwachting dat iemand een gemaakte belofte zal nakomen (Uslaner, 2002).

In dit onderzoek staat het vertrouwen in buren centraal en kijken we naar een verschil in vertrouwen tussen mensen uit een kleine en grote woonplaats. Verder kijken we ook naar de rol van verbondenheid met inwoners uit dezelfde woonplaats.

Het is van belang dat we onderzoek blijven doen op het gebied van vertrouwen, omdat een gezonde maatschappij niet zonder vertrouwen kan functioneren (Welch et al., 2005). Op samenlevingsniveau draagt meer vertrouwen bij aan efficiënte marktwerking, economische groei (Uslaner, 2002), meer samenwerking en harmonie tussen inwoners en een stabiele democratie (Delhey & Newton, 2003). Ook op individueel vlak brengt vertrouwen voordelen met zich mee. Zo zou vertrouwen voor een hoger welzijn en hogere levenstevredenheid zorgen (Delhey & Newton, 2003). De laatste jaren komt steeds vaker naar voren dat het vertrouwen in mensen en instituties daalt en gezien de voordelen van vertrouwen is het wenselijk dat een nog sterkere daling in vertrouwen wordt voorkomen.

Er zijn in de afgelopen jaren al meerdere wetenschappelijke artikelen geschreven over vertrouwen. Vaak wordt vertrouwen in deze artikelen gelinkt aan- en gezien als onderdeel van sociaal kapitaal. Vertrouwen en betrouwbaarheid zijn noodzakelijk voor het opbouwen en onderhouden van relaties met anderen, dat het social kapitaal van een individu groter en sterker maakt (Putnam, 2000; Welch et al., 2005). Het sociaal kapitaal van mensen wordt steeds minder en dit leidt tot problemen op

maatschappelijk niveau. Om meer grip te krijgen op het dalend sociaal kapitaal wordt onder andere daarom veel geschreven over vertrouwen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen algemeen vertrouwen, zoals het vertrouwen in vreemden, en vertrouwen in een specifieke groep zoals burens, familieleden of collega's (Freitag & Traunmüller, 2009). Daarnaast weten we dat het vertrouwen in iemand uit een specifieke groep, opgebouwd wordt op basis van ervaring en kennis over die persoon of personen uit de doelgroep (Uslaner, 2002).

In onderzoek naar vertrouwen in burens is geschreven over invloeden op dat vertrouwen zoals de eenzaamheid van buurtbewoners (Yang & Moorman, 2021) en het hebben van een koop- of huurhuis (McCabe, 2012). De voordelen van vertrouwen in burens, te denken aan hoger vertrouwen in de gemeenschap (Freitag & Traunmüller, 2009) en meer samenwerking voor gezamenlijke doelen (Putnam et al., 1994b), is ook door verschillende wetenschappers onderzocht.

Er zijn een aantal wetenschappelijke onderzoeken gepubliceerd waarin onderzocht is of er een verschil is in vertrouwen tussen mensen uit grote en uit kleine woonplaatsen. Uit onderzoek van Welch et al. (2005) en Putnam (2001:205) weten we dat mensen uit kleinere woonplaatsen makkelijker vertrouwen opbouwen en behouden dan mensen uit grote woonplaatsen. Er is niet veel literatuur beschikbaar over de relatie tussen de grootte van de woonplaats en het vertrouwen in burens als specifieke groep. Door hier onderzoek naar te doen hoop ik een bijdrage te kunnen leveren aan de bestaande literatuur over vertrouwen in burens en de grootte van de woonplaats.

Over verbondenheid met mensen uit dezelfde woonplaats is bekend dat het saamhorige gevoel beïnvloed wordt door de hoeveelheid sociale verbindingen van een inwoner (Luo et al., 2022; Zangger, 2023). Daarnaast is onderzocht of er een verband is tussen de grootte van een woonplaats en de verbondenheid met inwoners van die woonplaats. Het blijkt dat er meer verbondenheid ervaren wordt in kleinere woonplaatsen dan in grotere woonplaatsen (Luo et al., 2022; Mannarini et al., 2018; Rice & Steele, 2001). In de literatuur is te vinden dat verbondenheid met inwoners uit de woonplaats samenhangt met vertrouwen (Zangger, 2023) en dat meer verbondenheid voor een sterkere samenleving zal zorgen (Luo et al., 2022). Er is nog geen duidelijkheid over de causale

relatie tussen verbondenheid en vertrouwen. Daarnaast is er nog weinig onderzoek gedaan naar een eventueel mediërend effect van verbondenheid met inwoners uit de woonplaats op de relatie tussen grootte van de woonplaats en het vertrouwen in de burens. Mijn doel met dit onderzoek is om de wetenschap te voorzien van meer informatie over het mogelijke effect van het gevoel van verbondenheid met inwoners uit dezelfde woonplaats op het vertrouwen in burens.

In dit onderzoek leidt dit tot de volgende centrale onderzoeksvraag: *hebben mensen uit kleine woonplaatsen meer vertrouwen in burens dan mensen uit grote woonplaatsen en speelt de verbondenheid met inwoners uit de woonplaats hierin een rol?*

Om een antwoord te kunnen geven op deze onderzoeksvraag is een meervoudige ogistische regressie toegepast, met vertrouwen in de buurt als afhankelijke variabele en grootte van de woonplaats en verbondenheid met de woonplaats als verklarende variabelen. Hiervoor zijn data gebruikt dat verzameld is in Duitsland door de European Value Study in 2017 en 2018.

Het volgende hoofdstuk biedt meer verdieping in de theoretische concepten van- en de verbanden tussen vertrouwen in burens, grootte van de woonplaats en verbondenheid met inwoners uit de woonplaats. In het derde hoofdstuk is beschreven hoe de data geoperationaliseerd zijn en welke methoden gebruikt zijn om de hypothesen te toetsen. In hoofdstuk 4 staan de resultaten van de hypothesetoetsing centraal, waarna in het vijfde hoofdstuk een antwoord gegeven is op de onderzoeksvraag en reflecteren we op het gehele onderzoek.

2. Theorie

In dit hoofdstuk gaan we in op de mogelijke verklaringen voor het hebben van vertrouwen in buren, waarbij we onderscheid maken tussen inwoners uit kleine en grote woonplaatsen. Daarnaast kijken we hoe de verbondenheid met de woonplaats zich hiertoe verhoudt.

2.1. Grootte van woonplaats en vertrouwen in buren

Bij vertrouwen in buren gaat het om de verwachting dat een buurtgenoot niet handelt uit kwaadwilligheid of ten nadele van diegene, bereid is om een klein offer te brengen in het voordeel van diegene (Ben-Ner & Halldorsson, 2010; Welch et al., 2005) of een gemaakte belofte zal nakomen (Uslaner, 2002). In grotere woonplaatsen is het moeilijker om vertrouwen in elkaar op te bouwen en dit vertrouwen op peil te houden, dan in kleinere woonplaatsen (Putnam, 2000:205; Welch et al., 2005). Vertrouwen in buren ontstaat op basis van informatie over de buurtgenoten, eerdere ervaringen en het contact met hen (Daniels & Von Der Ruhr, 2010; Uslaner, 2002). Een verschil in vertrouwen in buren tussen grotere en kleinere woonplaatsen kan door een aantal mogelijke factoren worden verklaard.

Ten eerste zou het verschil in voorzieningen tussen grote en kleine woonplaatsen een mogelijke verklaring kunnen zijn voor het verschil in vertrouwen in buren tussen inwoners uit kleine en grote woonplaatsen. In kleinere woonplaatsen zijn minder voorzieningen aanwezig, als gevolg van de lagere vraag naar voorzieningen die veroorzaakt wordt door het lage inwonertal. Als gevolg van het kleine aantal voorzieningen zijn de inwoners onderling meer afhankelijk van elkaar. In geval van nood kan men minder snel en makkelijk terecht bij een voorziening die hierin hulp kan bieden en is een inwoner eerder aangewezen op buurtgenoten. In kleine woonplaatsen vindt meer uitwisseling van producten en diensten plaats dan in grote woonplaatsen door de hogere afhankelijkheid van elkaar. Deze uitwisseling tussen buren draagt bij aan het vertrouwen in elkaar, waarbij een hogere frequentie van uitwisseling tussen dezelfde personen een versterkend effect heeft op het

vertrouwen (Molm et al., 2000; Welch et al., 2005). Dit komt doordat mensen het idee hebben elkaar beter te leren kennen door de uitwisselingen. Hierdoor wordt het gedrag van de ander voorspelbaar en gelooft men sneller dat de ander dezelfde uitkomst voor ogen heeft tijdens een moment van uitwisseling. Een hogere frequentie van uitwisseling leidt tot meer informatie over elkaar en gaat gepaard met een vermindering van onzekerheid over het gedrag van de ander (Cook & Emerson, 1978; Molm et al., 2000), wat belangrijk is voor de opbouw van vertrouwen (Lawler & Yoon, 1996).

Ten tweede zou het kleine aantal voorzieningen ertoe kunnen leiden dat mensen in een kleine woonplaats meer onderling contact met buurtgenoten hebben, dan mensen uit een grote woonplaats. Inwoners hebben minder keuze in het gebruik van bepaalde voorzieningen en komen elkaar veel tegen op dezelfde plekken zoals een basisschool, sportclub of supermarkt. Dit herhaaldelijk contact zorgt voor veel informatie over elkaar of over andere buurtgenoten waarmee zelf geen contact gelegd is (Daniels & Von Der Ruhr, 2010; Freitag & Traunmüller, 2009). Deze informatie wordt binnen het sociale netwerk verspreid, waardoor een bepaalde reputatie ontstaat. Hiermee is kennis, over hoe iemand in het verleden gehandeld heeft, een indicator voor hoe diegene in de toekomst zal handelen. Hoe meer informatie beschikbaar is, hoe groter de reputatie en hoe minder onzekerheid er is over iemands gedrag (Smith, 2010), waardoor het vertrouwen in elkaar makkelijker opgebouwd wordt.

Ten derde is het verschil in etnische diversiteit tussen grote en kleine woonplaatsen een mogelijke verklaring voor het verschil in vertrouwen in burens (Leigh, 2006; Putnam, 2000:400; Welch et al., 2005). In grotere woonplaatsen is sprake van een groter etnische diversiteit dan in kleinere woonplaatsen, waar meer etnische homogeniteit is (Welch et al., 2005). In plaatsen met een hogere etnische diversiteit zijn mensen meer geneigd om zich terug te trekken in hun eigen ruimte en veilige omgeving. Daardoor komen zij minder in aanraking met de andere etnische groepen, wat eventueel versterkt wordt door een taalbarrière (Leigh, 2006). Mensen weten minder over elkaar en doen geen ervaringen met elkaar op, waardoor het vertrouwen minder makkelijk opgebouwd wordt.

Dit verminderde vertrouwen in buren geldt wel alleen voor de meerderheidsgroep richting de minderheidsgroepen en niet andersom. Toch zijn er ook onderzoeken waarin aangetoond wordt dat het verschil in vertrouwen in buren niet te wijten is aan de mate van etnische diversiteit. In het onderzoek van Abascal en Baldassarri (2015) lijken verschillen in ongelijkheidsindicatoren, zoals economische omstandigheden en zekerheid over het verblijf, een grotere rol te spelen in het verschil in vertrouwen. Er is dan ook geen eenduidige uitleg voor de precieze rol van etnische diversiteit en vertrouwen in buren.

Op basis van bovenstaande theoretische verbanden is mijn verwachting dat mensen uit kleine woonplaatsen meer vertrouwen hebben in hun buren dan mensen uit grote woonplaatsen.

2.2. Verbondenheid met woonplaats

Verbondenheid met de woonplaats is een gevoel van saamhorigheid tussen inwoners van de stad of het dorp. Zich onderdeel voelen van een leefgemeenschap versterkt het gevoel van verbondenheid met de inwoners van de woonplaats. Zich verbonden voelen met de andere inwoners is een belangrijk kenmerk van een goed werkende gemeenschap (Luo et al., 2022) doordat er meer in elkaar en in de woonplaats geïnvesteerd wordt. Problemen binnen de gemeenschap zullen sneller opgelost worden door samen in actie te komen, waarbij oplossingen aangedragen zullen worden die, voor zo ver mogelijk, voor elke inwoner net zo voordelig is (Luo et al., 2022). In verschillende onderzoeken komt naar voren dat de hoeveelheid sociale verbindingen van een individu met inwoners van de woonplaats invloed heeft op de mate van het verbonden gevoel met mensen uit de woonplaats. Hierbij zou een individu met meer sociale verbindingen binnen de woonplaats zich ook meer verbonden voelen met de inwoners van de woonplaats (Luo et al., 2022; Zangger, 2023).

Grootte en verbondenheid

Inwoners uit kleine woonplaatsen voelen zich meer verbonden met inwoners uit de eigen woonplaats dan dat inwoners uit grote woonplaatsen zich verbonden voelen met inwoners (Luo et al., 2022; Mannarini et al., 2018; Rice & Steele, 2001). In een kleine woonplaats overlappen de sociale verbindingen tussen de inwoners meer dan in grote woonplaatsen, doordat het inwoneraantal lager ligt, maar ook door een ons-kent-ons cultuur. Ook hierin speelt het aanbod van voorzieningen een rol. In kleine woonplaatsen zijn minder voorzieningen aanwezig en komen inwoners elkaar vaker tegen op dezelfde plekken. Dit herhaaldelijke contact zorgt voor meer herkenning van elkaar (Welch et al., 2007). Door de overlappende sociale verbindingen is er informatie beschikbaar over een groot deel van de inwoners. Hierdoor hebben inwoners het idee elkaar te kennen, te weten wat er speelt in het dorp of de stad en voelen ze zich onderdeel van de gemeenschap. Deze gevolgen van de sociale verbindingen versterken het verbonden gevoel met de inwoners uit de woonplaats (Mannarini et al., 2018; Welch et al., 2007). In grote woonplaatsen is er veel meer keuze in voorzieningen en kan er gekozen worden op basis van overtuiging of andere preferenties. Hierdoor zullen mensen niet met veel dezelfde inwoners herhaaldelijk contact hebben en ontwikkelt het verbonden gevoel met de inwoners zich minder snel. Ook zijn mensen uit kleine woonplaatsen afhankelijker van andere inwoners en meer op elkaar aangewezen. Deze interdependentie resulteert in een versterking van het verbonden gevoel met de inwoners van de woonplaats (Mannarini et al., 2020).

Mijn verwachting is dan ook dat inwoners uit een kleine woonplaats zich meer verbonden voelen met de woonplaats dan inwoners uit grote woonplaatsen.

Verbondenheid en vertrouwen

Een meer verbonden gevoel met inwoners uit de woonplaats zorgt voor meer vertrouwen in buurtbewoners (Zangger, 2023). De verbondenheid met de inwoners, het gevoel van saamhorigheid en onderdeel zijn van dezelfde gemeenschap, creëert onderlinge gelijkheid. Mensen waarin we ons

herkennen, vertrouwen we meer dan mensen waarin we geen gelijkenis zien (Clerke & Heerey, 2021). Deze gelijkenis met een andere inwoner draagt bij aan de voorspelbaarheid van haar/zijn gedrag. De inwoner heeft het idee, op basis van de gelijkenis, het gedrag van de ander te kunnen inschatten. Hierbij daalt de onzekerheid over andermans gedrag, waardoor het vertrouwen in de ander makkelijker opgebouwd kan worden (Lawler & Yoon, 1996; Welch et al., 2007).

Opvattingen en onderzoeksresultaten over de causaliteit tussen verbondenheid en het vertrouwen in buren lopen sterk uiteen. Het is niet duidelijk of verbondenheid, als gevolg van de hoeveelheid contact met inwoners, leidt tot het ontwikkelen van vertrouwen in de buren. Het kan ook dat het vertrouwen in buurtgenoten zal leiden tot meer onderlinge verbondenheid doordat inwoners zich meer inzetten voor de woonplaats (McCabe, 2012). De causale relatie tussen vertrouwen en verbondenheid is moeilijk in kaart te brengen (Putnam, 2000). In dit onderzoek wordt gefocust op het mogelijk causale verband van verbondenheid met de woonplaats op het vertrouwen in buren.

De verwachting is dat mensen die zich verbonden voelen met inwoners van de woonplaats meer vertrouwen hebben in buren dan mensen die zich niet verbonden voelen met de inwoners. Daarnaast verwacht ik dat de invloed van de grootte van de woonplaats op het vertrouwen in buren deels verklaard wordt door het verbonden gevoel met de inwoners van de woonplaats.

2.3. Controles

Leeftijd fungeert in dit onderzoek als controle, omdat de leeftijd van inwoners mogelijk effect heeft op het vertrouwen in buren en er een verband is tussen leeftijd en de grootte van de woonplaats. Er trekken meer jonge mensen weg uit kleine woonplaatsen en gaan naar grote woonplaatsen waar meer kansen zijn (Beaudoin et al., 2014). Daarnaast wonen oudere mensen, met een stabielere leven zoals een vaste baan, een eigen huis en kinderen, vaak al langer in dezelfde buurt. Hierdoor hebben deze inwoners meer tijd gehad om het vertrouwen in buurtgenoten op te bouwen. Jongere mensen

zullen nog flexibeler zijn in het verhuizen naar een nieuwe buurt en moeten daardoor vaker opnieuw het vertrouwen in burens opbouwen. Wanneer je naar een nieuwe buurt verhuist, neemt het vertrouwen eerst weer af (Yang & Moorman, 2021) waarna tijd nodig is om het vertrouwen op te bouwen. Ouderen hebben een meer collectivistische leefstijl waarin het belangrijk gevonden wordt om samen met anderen te leven waarvoor vertrouwen in elkaar nodig is. Jongeren daarentegen hebben een meer individualistische levensstijl, waarbij zelfredzaamheid als belangrijke waarde gezien wordt en men niet van anderen afhankelijk wil zijn. De verwachting is dan ook dat inwoners met een hogere leeftijd meer vertrouwen hebben in burens en vaker in kleine woonplaatsen wonen.

Over de invloed van het geslacht op het vertrouwen in de buurt, zijn verschillende onderzoeksresultaten te vinden. In onderzoek van Freitag en Traunmüller (2009) heeft geslacht geen significant effect op het vertrouwen. Ander onderzoek laat zien dat mannen meer vertrouwen hebben in mensen (Buchan et al., 2008), omdat mannen meer risico durven te nemen dan vrouwen (Byrnes et al., 1999), en vertrouwen gepaard gaat met een risico nemen in het voorspellen van het gedrag van de ander (Van Den Akker et al., 2020; Welch et al., 2007).

Opleidingsniveau heeft een positieve correlatie met het vertrouwen. Mensen met een hoger opleidingsniveau hebben meer vertrouwen dan mensen met een lager opleidingsniveau (Brehm & Rahn, 1997; Welch et al., 2007). Doordat er vaak in een andere en grotere stad gestudeerd wordt, zijn hogeropgeleiden al met meer verschillende mensen in aanraking gekomen. Door meer contact met verschillende soorten mensen is er meer ervaring opgedaan en hebben hogeropgeleiden meer informatie beschikbaar om iemand te vertrouwen. Ook worden hogeropgeleiden tijdens hun studie meer waarden, met betrekking tot tolerantie, aangeleerd. Er zullen meer hoogopgeleiden in grotere steden leven en laagopgeleiden wonen vaker in een kleinere stad (Beaudoin et al., 2014). De verwachting is dat er meer laagopgeleiden in kleinere gemeenschappen wonen en deze laagopgeleiden minder vertrouwen hebben in burens dan hoogopgeleide inwoners.

Er is een positieve correlatie tussen religie en vertrouwen, waarbij religieus zijn het vertrouwen in anderen kan vergroten (Daniels & Von Der Ruhr, 2010). Religiositeit beïnvloedt de manier waarop gekeken wordt naar anderen en hoe omgegaan moet worden met de medemens (Daniels & Von Der Ruhr, 2010), waarbij solidariteit en elkaar vertrouwen belangrijk gevonden wordt. In de literatuur zijn verschillende resultaten te vinden als het gaat om de relatie tussen religie en vertrouwen. Aan de andere kant kan religiositeit er ook voor zorgen dat mensen met dezelfde geloofsovertuiging sociale verbindingen aangaan met elkaar, en vooral vertrouwen op de ingroup en minder vertrouwen hebben in de outgroup (Putnam, 2000). Dan is het vertrouwen niet afhankelijk van buurtgenoten, maar of de buurtgenoten dezelfde geloofsovertuiging hebben. Daarnaast is de verwachting dat er naar verhouding meer religieuze mensen in kleine woonplaatsen dan in grotere woonplaatsen wonen (Campbell & Curtis, 1994), waar meer verschillende ideologieën over de manier van leven naast elkaar bestaan.

Inwoners uit de stad, de grotere woonplaatsen, hebben een meer individualistische levensstijl dan inwoners uit kleinere woonplaatsen (Freeman, 1997). In een individualistische levensstijl zijn onafhankelijkheid, zelfredzaamheid en op jezelf kunnen bouwen, belangrijke waarden. Het belang van onafhankelijkheid zou een effect kunnen hebben op het vertrouwen van burens, doordat een probleem of vraagstuk eerst zelf opgelost moet worden en pas in een later stadium gedacht wordt aan de hulp die een buurtgenoot kan verlenen. Mijn verwachting is dan ook dat mensen uit grote woonplaatsen onafhankelijkheid als belangrijke waarde zien en hierdoor minder vertrouwen in burens hebben opgebouwd.

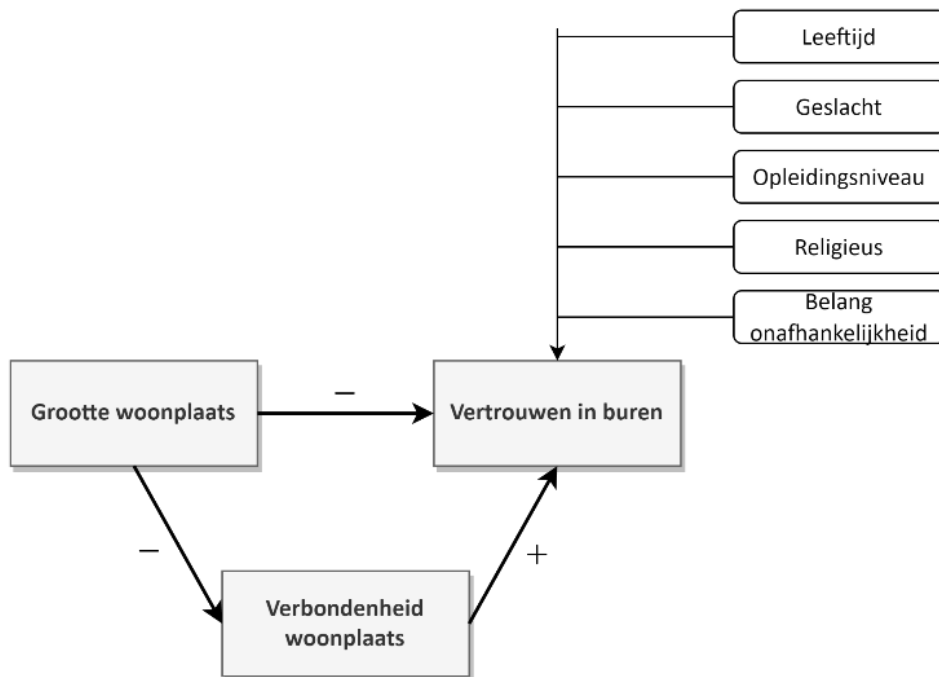
Vanuit dit theoretisch kader zijn de twee hypothesen opgesteld, waarbij hypothese 2 bestaat uit twee subhypothesen. Alle hypothesen worden getoetst volgens het onderzoeksmodel in figuur 1.

Hypothese 1: Mensen uit een kleine woonplaats hebben meer vertrouwen in buren dan mensen uit een grote woonplaats.

Hypothese 2: Dat mensen uit een kleine woonplaats meer vertrouwen in buren hebben dan mensen uit een grote woonplaats, wordt deels verklaard door de verbondenheid met de inwoners uit de woonplaats.

2a: Mensen uit een kleine woonplaats voelen zich meer verbonden met de inwoners uit de woonplaats dan mensen uit en grote woonplaats.

2b: Mensen die zich verbonden voelen met de inwoners uit de woonplaats hebben meer vertrouwen in buren dan mensen die zich niet verbonden voelen met de inwoners uit de woonplaats.

Figuur 1: Onderzoeksmodel van vertrouwen in de buren

3. Data en Methoden

In dit hoofdstuk kijken we naar de originele dataset en de bewerkingen daarop, specifiek voor dit onderzoek. Daarnaast wordt er ingegaan op de operationalisatie van de gebruikte variabelen. Tot slot wordt het analyseplan voor de hypothesetoetsing besproken.

3.1. Data en Procedure

In dit onderzoek is gebruikgemaakt van een secundaire, openbare dataset afkomstig van de European Value Survey, hierna EVS genoemd (EVS, 2022). De EVS is een grootschalig en longitudinaal onderzoek dat inzicht geeft in de waarden, overtuigingen, meningen en attitudes van burgers uit verschillende Europese landen. Het doel van de EVS is onder andere om te onderzoeken of Europeanen gemeenschappelijke waarden hebben en of deze waarden over de tijd veranderen en zo ja, in welke richting. In 1981 zijn er voor het eerst data verzameld, daarna zijn er om de negen jaar opnieuw data verzameld in verschillende Europese landen en dit wordt een wave genoemd.

3.1.1. Steekproefselectie

De meest recente data, tevens de gebruikte data in dit onderzoek, komt uit 2017 tot en met 2022 en is de vijfde wave van de EVS. Er hebben 37 landen deelgenomen aan de vijfde wave, waarvan in dit onderzoek uitsluitend gebruikgemaakt wordt van de Duitse dataset. In Duitsland zijn de data verzameld vanaf oktober 2017 tot en met april 2018 en bestaat de doelpopulatie uit inwoners van Duitsland die 18 jaar of ouder zijn. Voor het samenstellen van de steekproef ($N=5833$) zijn de inwonersregisters per gemeente opgevraagd. Hieruit is een deel van de inwoners, naar verhouding tot de populatiegrootte per gemeente, geselecteerd. Uit dit deel is een willekeurige steekproef getrokken. De personen uit deze willekeurige steekproef werden uitgenodigd voor deelname aan de EVS door middel van een brief met informatie over het onderzoek. Vervolgens zijn de interviewers bij de personen thuis op bezoek gekomen om het interview af te nemen. De respondenten werd een

financiële stimulans geboden voor medewerking aan het onderzoek. Respondenten kregen 10 euro na het voltooien van de vragenlijst (20 euro voor opnieuw gecontacteerde respondenten). En om de steekproef uit te breiden werd daarbovenop nog 5 euro gegeven aan de respondent vooraf aan het onderzoek.

3.1.2. Dataverzameling

De data zijn verzameld aan de hand van face-to-face interviews op basis van een gestructureerde vragenlijst (CAPI) en aan de hand van gestructureerde vragenlijsten die de respondenten online (CAWI) of op papier hebben ingevuld (mail). Respondenten hadden geen keuze in deelname aan CAPI of CAWI, de toewijzing per respondent stond al vast. Het interview en de vragenlijst zijn afgenomen in het Duits. Voor de vertaling van de Engelstalige vragen is gebruikgemaakt van de Translation Management Tool, ontwikkeld door CentERdata, en is gebruikgemaakt van professionele vertalers. De lijst begon met vragen over percepties op het leven, milieu, werk en familie. Daarna gingen de vragen over politiek en maatschappij, religie en moraal, nationale identiteit en levensgebeurtenissen. De lijst eindigde met vragen over de ouders, partner en sociodemografische kenmerken van de respondent. De respondent kon bij de zelf ingevulde vragenlijsten (CAWI en mail) tussen de vragen door stoppen en op een later moment de vragenlijst weer hervatten.

3.1.3. Non-respons en item non-respons

Non-respons

Niet van alle benaderde personen uit de steekproef komen de gegevens in de dataset terecht. Voor de interviews (CAPI) was het doel om 5833 Duitse proefpersonen te benaderen. Hiervan zijn er 4339 (74,4%) personen niet bereikt of hebben het interview afgeslagen. Het grootste deel, namelijk 71,3%, is veroorzaakt door weigering in deelname of een taalbarrière. De andere oorzaken zijn een onjuist adres of een verhuizing (11,7%), geen contact kunnen krijgen na ten minste vier bezoeken

(11,6%) en het fysiek of mentaal niet in staat zijn mee te doen aan het interview (5,2%). Er zijn 1506 interviews volledig afgenomen, waarvan er 12 niet geldig zijn, waardoor er in totaal 1494 (25,6%) geldige interviews meegenomen worden in de dataset.

Voor de zelf ingevulde vragenlijsten (CAWI en mail) was het doel om 2106 Duitse proefpersonen te benaderen. Hiervan zijn 1442 (68,5%) personen niet bereikt of hebben de vragenlijst niet volledig ingevuld. Het grootste deel, namelijk 72,8%, is veroorzaakt doordat er geen contact is kunnen krijgen met de persoon of doordat de respondent niet voor de follow-up versie benaderd wilde worden. Andere oorzaken zijn het niet in aanmerking komen voor het onderzoek (13,4%), weigering van- of niet begonnen aan de vragenlijst (13%) en gedeeltelijk afgemaakte vragenlijsten (0,8%). Er zijn 664 compleet ingevulde vragenlijsten.

Uiteindelijk zijn er 1494 respondenten die het hele interview hebben afgemaakt en 676 respondenten die zelf de vragenlijst hebben afgemaakt. Samen komt dat uit op 2170 respondenten in de dataset, waarvan data bekend zijn.

Item non-respons

Van de totale dataset ($N= 2170$) is een selectie gemaakt door middel van listwise deletion. De uiteindelijke dataset ($N= 1997$) die gebruikt is in de analyse, bestaat uit respondenten die op alle variabelen in de analyse een valide score hebben gegeven. Een antwoord is als niet valide beschouwd wanneer de respondent 'weet ik niet' of 'geen antwoord' heeft ingevuld of wanneer het gegeven antwoord niet toepasbaar is, de respondent niet meegewerkt heeft aan het follow-up interview of meerdere antwoorden heeft gegeven. De samenstelling van de steekproef verandert niet zodanig, dat er andere significantiewaarden, gemiddelden en standaarddeviaties zijn. Voor de analyses heeft het geen verstrekkinge gevolgen als de non-respons data uit de dataset worden gelaten. Daarom zijn er in dit onderzoek analyses uitgevoerd met de geselecteerde dataset ($N=1997$). Voor de totstandkoming, zie bijlage 1.

3.2. Operationalisaties

3.2.1. Afhankelijk variabele

Het *vertrouwen in buren* is gemeten door de respondent te vragen hoeveel vertrouwen hij/zij heeft in de mensen uit de buurt. Dit is een subvraag van de algemene vraag over vertrouwen waarbij gevraagd is hoeveel vertrouwen de respondent heeft in mensen van een bepaalde groep (zie bijlage 1). De andere groepen waren mensen van een andere nationaliteit, mensen met een andere religie, mensen die de respondent voor het eerst ontmoet, persoonlijke bekenden en de familie. De vier antwoordcategorieën zijn gedummificeerd naar de opties geen vertrouwen (0) en wel vertrouwen (1). 2,6% van de respondenten heeft een niet-valide score gegeven op de variabele vertrouwen in de buurt en deze respondenten worden niet meegenomen in de uiteindelijke dataset ($N=1997$).

3.2.2. Verklarende variabelen

De *grootte van de woonplaats* van de respondent, is gemeten aan de hand van het inwoneraantal van de stad of het dorp waar het interview is afgenomen. De vijf antwoordcategorieën zijn: onder de 5000 inwoners (1), 5000-20000 inwoners (2), 20000-100000 inwoners (3), 100000-500000 inwoners (4) en 500000 en meer inwoners (5). De grootte van de woonplaats is gemeten op ordinaal meetniveau, waarbij een hogere score een hoger inwoneraantal binnen de woonplaats weergeeft. Er zijn geen niet-valide scores gegeven op de variabele grootte van de woonplaats.

De mate van *verbondenheid met de woonplaats* is gemeten door de respondent te vragen hoe verbonden hij/zij zich voelt met de stad of het dorp waar gewoond wordt. Dit is een subvraag van een algemene vraag waarvoor bijlage 1 geraadpleegd kan worden. Met deze vraag wil de EVS meten of de zorgen en belangen van respondenten vooral op lokaal, nationaal of internationaal niveau gericht zijn. Daarnaast kunnen de antwoorden op de vraag ook geïnterpreteerd worden als, waar voelt de respondent zich het meest thuis. Dan wordt met '*zich verhouden tot*' bedoeld waar de respondent zichzelf het best tussen vindt passen. In dit onderzoek wordt het, '*verbonden voelen met*

de woonplaats' en *'zich verhouden tot'*, geassocieerd met zich onderdeel voelen van de stad of het dorp waar de respondent woont. De vier antwoordcategorieën zijn omgezet in een dummyvariabele bestaande uit niet verbonden (0) en wel verbonden (1). 1% van de respondenten heeft een niet-valide score gegeven op de variabele verbondenheid met de woonplaats en deze respondenten worden niet meegenomen in de uiteindelijke dataset ($N=1997$).

3.2.3. Controlevariabelen

De *leeftijd* van de respondent is gemeten op continu niveau, waarbij een hogere score een hogere leeftijd weergeeft. 0,6% van de respondenten heeft een niet-valide score gegeven op de variabele leeftijd en deze respondenten worden niet meegenomen in de uiteindelijke dataset ($N=1997$).

Het *geslacht* van de respondent is gemeten op nominaal niveau en is een dummy variabele en bestaat uit man (0) en vrouw (1). 0,2% van de respondenten heeft een niet-valide score gegeven op de variabele geslacht en deze respondenten worden niet meegenomen in de uiteindelijke dataset ($N=1997$).

Het *opleidingsniveau* van de respondent is gemeten aan de hand van drie verschillende vragen over het hoogst behaalde opleidingsniveau, diploma en certificaat, zie bijlage 1. De antwoorden op deze vragen zijn samengevoegd en gehercodeerd in drie categorieën waarbij de respondent een laag (1), gemiddeld (2) of hoog (3) opleidingsniveau heeft. In dit onderzoek wordt het effect van de hoogte van het opleidingsniveau van de respondent meegenomen en geeft deze variabele dat voldoende aan, zonder onderscheid te maken in beroepsrichting. Die meer gedetailleerde informatie is niet van belang in dit onderzoek. Het opleidingsniveau van de respondent is op ordinaal niveau gemeten, waarbij een hogere score een hoger behaald opleidingsniveau weergeeft. 0,8% van de respondenten heeft een niet-valide score gegeven op de variabele opleidingsniveau en deze respondenten worden niet meegenomen in de uiteindelijke dataset ($N=1997$).

Of de respondent *religieus* is, is op nominaal niveau gemeten door te vragen of de respondent zichzelf ziet als een religieus persoon, geen religieus persoon of als een overtuigd atheïst. Van deze variabele is een dummy variabele gemaakt bestaande uit niet religieus (0) en wel religieus (1), waarbij niet religieus een samenvoeging is van niet religieuze personen en overtuigd atheïsten. Voor dit onderzoek is het onderscheid tussen een niet religieus persoon en een atheïst niet van belang, beiden zijn niet religieus. 4,2% van de respondenten heeft een niet-valide score gegeven op de variabele *religieus* en deze respondenten worden niet meegenomen in de uiteindelijke dataset ($N=1997$).

Hoe *belangrijk onafhankelijkheid* is voor de respondent, is gemeten door te vragen wat de respondent de belangrijkste eigenschappen vindt om een kind thuis aan te leren, zie bijlage 1. De variabele *belangrijkheid van onafhankelijkheid* is op nominaal niveau gemeten en is een dummyvariabele die bestaat uit niet benoemd (0) en wel benoemd (1). De score '*wel benoemd*' geeft aan dat de respondent *onafhankelijkheid* een belangrijke eigenschap vindt en deze in de top vijf staat. De score '*niet benoemd*' geeft in de vragenlijst niet aan dat de respondent het geen belangrijke eigenschap vindt, maar dat het een minder belangrijke eigenschap is dan de opgegeven top vijf. In dit onderzoek wordt de score '*niet benoemd*' wel zo geïnterpreteerd dat de respondent *onafhankelijkheid* geen belangrijke eigenschap vindt. Dit zorgt voor verlies aan informatie bij het gebruik van deze variabele, doordat niet duidelijk is hoe de eigenschap *onafhankelijkheid* zich verhoudt tot de andere eigenschappen. Hiermee moet rekening gehouden worden bij het trekken van conclusies over deze variabele. 0,3% van de respondenten hebben een niet-valide score gegeven op de variabele *belangrijkheid van onafhankelijkheid* en worden niet meegenomen in de uiteindelijke dataset ($N=1997$).

3.3. Analyseplan

Per variabele zijn de univariate beschrijvende statistieken weergegeven, om zo inzicht te krijgen in de gemiddelden en verdelingen van de antwoorden. Daarnaast zijn de correlaties tussen alle variabelen berekend, waarmee gekeken is naar de onderlinge samenhang tussen de variabelen. Er is een indicator voor de ontbrekende gegevens gemaakt (missing data indicator), zie bijlage 1. Hiermee is gekeken of de verdeling van de variabelen en de correlatie tussen de variabelen verandert, wanneer de respondenten met ontbrekende gegevens uit de dataset gehaald worden. Het weglaten van deze respondenten heeft geen noemenswaardige invloed op de significantie en grootte van de correlaties tussen de variabelen. De respondenten zijn uit de dataset gehaald en bestaat daarna uit 1997 respondenten.

Er is gekeken of de hypothesen te toetsen zijn aan de hand van een lineaire regressie. Dit was niet mogelijk vanwege de schending van de assumptie van normaliteit, te zien in bijlage 2. De data zijn meer geschikt voor een logistische regressie. De hypothesen zijn getoetst door middel van meervoudige logistische regressiemodellen, waarin de controlevariabelen en verklarende variabelen stapsgewijs zijn toegevoegd. Er zijn vier verschillende modellen geschat. Model 1 is geschat om te kijken naar de grootte van de effecten van de controlevariabelen op de afhankelijke variabele vertrouwen in de buurt. In dit model zijn alleen de controlevariabelen opgenomen. Voor de toetsing van hypothese 1, de verwachting dat mensen in kleine woonplaatsen meer vertrouwen hebben in burens, is model 2 geschat. In dit model is, naast de controlevariabelen, de variabele grootte van woonplaats toegevoegd als onafhankelijke variabele. Met dit model wordt gekeken naar de toegevoegde waarde van de variabele grootte van woonplaats op het schatten van het hebben van vertrouwen in burens. Voor de toetsing van hypothese 2, de verwachting dat het effect van de grootte van de woonplaats op het vertrouwen in burens deels verklaard wordt door de verbondenheid met de woonplaats, zijn model 3 en 4 geschat. Eerst wordt met model 3 gekeken of de grootte van de woonplaats effect heeft op de verbondenheid met de woonplaats. In dit model is

verbondenheid met de woonplaats de afhankelijke variabele, grootte van de woonplaats de onafhankelijke variabele en zijn ook de controlevariabelen toegevoegd. In model 4 zijn, naast de controlevariabelen, de variabelen grootte van de woonplaats en verbondenheid met de woonplaats toegevoegd als onafhankelijke variabelen. Vertrouwen in de buurt is de afhankelijke variabele. Met dit model wordt gekeken of verbondenheid met de woonplaats een effect heeft op het hebben van vertrouwen in burens en of deze relatie een gedeeltelijke verklaring is voor het effect van grootte van de woonplaats op vertrouwen in burens. Voor het onderzoeken van dit mediatie effect is de regressiecoëfficiënt van grootte van de woonplaats in model 4 met die van model 2 vergeleken.

Voor het beoordelen van de richting en de grootte van de effecten is gekeken naar de regressiecoëfficiënten van de verklarende variabelen. De Odds-ratio van de verklarende variabelen is gebruikt om kansen op de afhankelijke variabele te berekenen. Voor beide maten is een significantiewaarde weergegeven, waarmee gekeken wordt of het resultaat doorgetrokken kan worden naar de gehele populatie. Daarnaast is er aan de hand van verschillende fitmaten gekeken of de data goed past bij de regressiemodellen. Hiervoor zijn de classificaties, deviance, Hosmer-Lemeshow test en de VIF scores berekend. Voor het opsporen van uitbijters en invloedrijke punten is gebruikgemaakt van de leveragewaarden en DFBeta's van de variabelen.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk zijn de beschrijvende univariate statistieken van- en de correlaties tussen de gebruikte variabelen gepresenteerd en beschreven. Daarnaast bespreken we hoe goed de data bij de verschillende modellen passen en wordt er ingegaan op uitbijters en invloedrijke punten. Tot slot toetsen we de hypothesen aan de hand van de regressie resultaten.

4.1. Beschrijvende statistieken

Hoe de respondenten in dit onderzoek gescoord hebben op de in de analyse opgenomen variabelen, wordt in deze paragraaf besproken en is weergegeven in tabel 1. De totstandkoming hiervan is te vinden in bijlage 2.

In tabel 1 is te zien dat de afhankelijke variabele vertrouwen in buren niet gelijk verdeeld is. Er zijn meer respondenten met vertrouwen in hun buren (82,7%), dan respondenten zonder vertrouwen in de buren (17,3%). De variabele grootte van de woonplaats is redelijk symmetrisch verdeeld, met een uitschieter van 32,8% op de categorie 5000-20.000 inwoners. De variabele verbondenheid met de woonplaats is niet gelijk verdeeld. Er zijn meer respondenten die zich wel verbonden voelen met de inwoners van hun woonplaats (86,7%), dan niet verbonden voelen (13,3%). Wat betreft de controlevariabelen is de gemiddelde leeftijd van de respondent 50,87 ($SD= 17,63$), wat in het midden ligt tussen 18 en 82 jaar. Het steekproefgemiddelde ligt hoger dan het populatiegemiddelde van 46 jaar (nl.zhujiworld.com, z.d.), maar daarin, in tegenstelling tot de gebruikte dataset, worden ook kinderen onder de 18 jaar meegeteld. Het aantal mannen (50,4%) en vrouwen (49,6%) is bijna gelijk en redelijk representatief met de gehele bevolking (nl.zhujiworld.com, z.d.) waarin iets meer Duitse vrouwen dan mannen zijn. Er zijn meer respondenten die zichzelf zien als religieus persoon (53,6%) dan als een niet religieus persoon (46,4%). De variabele religieus is niet gelijk verdeeld, maar er zit ook geen groot verschil tussen de twee opties. Het gemiddelde opleidingsniveau van de respondenten is 2,25 ($SD= 0,65$) op een schaal van 1 tot 3. De grootste groep respondenten heeft een gemiddeld opleidingsniveau. Er zijn meer respondenten met een hoog opleidingsniveau, dan

een laag opleidingsniveau en dit is wat uit verhouding met het populatiegemiddelde (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2022). Het overgrote deel (74,2%) van de respondenten heeft aangegeven onafhankelijkheid een belangrijke eigenschap te vinden om aan kinderen te leren.

Tabel 1: Beschrijvende statistieken van de variabelen met gemiddelde, minimum en maximum bij N=1997

<i>Variabele</i>	<i>Gemiddelde (SD)*</i>	<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>
1. Vertrouwen in buren (geen=0; wel=1)	17,3% geen 82,7% wel	0	1
2. Grootte woonplaats		1	5
Categorie 1	13,4%		
Categorie 2	32,8%		
Categorie 3	22,4%		
Categorie 4	17,4%		
Categorie 5	13,9%		
3. Verbondenheid woonplaats (niet=0; wel=1)	13,3% niet 86,7% wel	0	1
4. Leeftijd	50,87 (17,63)	18	82
5. Geslacht (man=0; vrouw=1)	50,4% man 49,6% vrouw	0	1
6. Religieus (niet=0; wel=1)	46,4% niet 53,6% wel	0	1
7. Opleidingsniveau	2,25 (0,65)	1	3
8. Belangrijk onafhankelijkheid (niet=0; wel=1)	25,8% niet 74,2% wel	0	1

*bij categorische variabelen is de frequentieverdeling vermeld in percentages

Of er een samenhang is tussen de gebruikte variabelen en hoe groot deze samenhang is, wordt in deze paragraaf besproken. Er is gebruikgemaakt van verschillende correlatiematen, afhankelijk van

het type variabele. Voor de combinatie van een continue variabele met een categorische variabele bestaande uit meer dan 2 categorieën is gebruikgemaakt van R^2 via een ANOVA. Spearman's rho is gebruikt bij een combinatie van een continue variabele met een dummy variabele. Voor de samenhang tussen twee categorische variabelen is gebruikgemaakt van Cramers' V. De resultaten zijn weergegeven in tabel 2 en een toelichting op de totstandkoming is te vinden in bijlage 2.

Tabel 2: Correlaties tussen alle variabelen via Cramers' V, R^2 en Spearman's rho bij $N=1997$

	1	2	3	4	5	6	7	8
1. vertrouwen in burens	-	0,05 ^c	0,13 ^{**c}	0,16 ^{**b}	0,01 ^c	0,13 ^{**c}	0,08 ^{**c}	0,03 ^c
2. grootte woonplaats		-	0,06 ^c	0,07 ^{*a}	0,07 ^{*c}	0,11 ^{**c}	0,10 ^{**c}	0,05 ^c
3. verbondenheid woonplaats			-	0,10 ^{**b}	0,02 ^c	0,07 ^{**c}	0,11 ^{**c}	0,05 ^{*c}
4. leeftijd				-	-0,03 ^b	0,00 ^a	0,41 ^{**b}	-0,13 ^{**b}
5. geslacht					-	0,14 ^{**c}	0,15 ^{**c}	0,08 ^{**c}
6. opleidingsniveau						-	0,06 ^{*c}	0,09 ^{**c}
7. religieus							-	0,10 ^{**c}
8. belangrijk onafhankelijkheid								-

*significant bij $p<0,05$; **significant bij $p<0,01$

^a met R^2 ; ^b met Spearman's Rho; ^c met Cramers' V

In tabel 2 is een kleine, positieve en niet significante samenhang te zien tussen de grootte van de woonplaats en het vertrouwen in de burens ($r= 0,05$; $p= 0,287$). Tussen de grootte van de woonplaats en de verbondenheid met inwoners uit de woonplaats is een kleine positieve, niet significante samenhang gevonden ($r= 0,06$; $p= 0,189$). Tussen het vertrouwen in de buurt en de verbondenheid met inwoners uit de woonplaats ($r= 0,13$; $p<0,001$) is een kleine positieve en significante samenhang gevonden.

Daarnaast heeft het vertrouwen in buren een significant positieve, maar kleine samenhang met de leeftijd van de respondent, het opleidingsniveau van de respondent en of de respondent wel of niet religieus is. Er is een positieve, kleine en significante samenhang gevonden tussen de grootte van de woonplaats en leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en het wel of niet religieus zijn. De verbondenheid met inwoners uit de woonplaats hangt positief significant samen met leeftijd, opleidingsniveau en het wel of niet religieus zijn. Het zijn kleine onderlinge correlaties en zal geen probleem zijn voor multicollineariteit.

Bij een aantal controlevariabelen is een significante samenhang gevonden met andere controlevariabelen. Dit zijn kleine effecten. Opvallend is wel de grotere en significante samenhang tussen leeftijd en religieus zijn ($r= 0,41$; $p<0,001$), waarbij hogere leeftijd samengaat met het zijn van een religieus persoon.

4.2. Modevaluatie

De kwaliteit van het model is beoordeeld aan de hand van de assumpties voor logistische regressie, de modelfit en de uitbijters en invloedrijke punten. De totstandkoming van deze gegevens is te vinden in bijlage 3.

Eén van de assumpties voor logistische regressieanalyse is een steekproef bestaande uit onafhankelijke waarnemingen en dit is gewaarborgd doordat de steekproef op een aselechte manier getrokken is. Hoe goed het te gebruiken regressiemodel bij de data past, is onderzocht met verschillende maten voor de modelfit die van toepassing zijn bij logistische regressie en zijn weergegeven in tabel 3 (paragraaf 4.3. hypothesetoetsing).

De in model 2 toegevoegde variabele grootte van de woonplaats voegt significant niet iets toe aan de voorspelling van vertrouwen in buren ($\chi^2(df=1)= 2,545$; $p= 0,111$), ten opzichte van model 1 met alleen controlevariabelen. Het percentage juist voorspelde waarden blijft voor model 2 hetzelfde als voor model 1, namelijk 82,7%. Door de scheve verdeling van de afhankelijke variabele vertrouwen in

buren, is ook te verwachten dat het percentage juist geclassificeerde cases in model 2 niet veel hoger gaat zijn door de toevoeging van een verklarende variabele. Bij model 3 leidt het toevoegen van de variabele grootte van de woonplaats wel tot een significante verbetering op de voorspelling van verbondenheid met inwoners uit de woonplaats ($X^2(df=6)= 55,662; p= 0,026$), ten opzichte van het model met alleen de controlevariabelen. Het percentage juist geschatte waarden ligt hoog (86,7%). Model 3 is goed te gebruiken bij het schatten van verbondenheid met de woonplaats op basis van de grootte van de woonplaats. Model 4 laat door de toevoeging van de variabele verbondenheid met de woonplaats een significante verbetering zien op de voorspelling van vertrouwen in burens ($X^2(df=1)= 25,809; p<0,01$), ten opzichte van model 2 met alleen grootte van de woonplaats. In model 4 is er ten opzichte van model 2 een kleine toename in juist voorspelde waarden (0,2%), dat te wijten is aan de verbeterde voorspelling van het aantal respondenten dat geen vertrouwen in burens heeft. Wel is er een significant verschil gevonden op de Hosmer-Lemeshow ($X^2(df=8)=16,845; p= 0,032$), dat aangeeft dat model 4 niet goed bij de data zou passen.

Voor de modeldiagnostiek is gecontroleerd op uitbijters, invloedrijke punten en multicollineariteit. Hiervoor is de leverage, DFBeta van de variabelen en de VIF-score gebruikt. De leverage is een index voor de mate waarin de waargenomen score van een case de voorspelde score voor dezelfde case bepaalt. De DFBeta geeft aan hoeveel invloed het weglaten van een case heeft op de geschatte helling van een bepaalde variabele. De resultaten en totstandkoming hiervan staan weergegeven in bijlage 3. Er zijn 10 cases met een leveragewaarde boven de gestelde grenswaarde van 0,0135. Geen van deze cases heeft een hoge waarde op een van de DFBeta's. Het weglaten van die respondenten uit de dataset zal geen grote invloed hebben op de geschatte hellingen. Daarnaast zijn er negen andere cases die twee keer voorkomen in de top 5 hoogste DFBeta scores van de onafhankelijke variabelen. Geen een van die cases komt boven de grenswaarde van 0,067 en zullen geen grote invloed hebben op de geschatte hellingen in de regressie analyse.

Door middel van de VIF (variance inflation factor) is er op multicollineariteit tussen de onafhankelijke variabelen gecontroleerd, waarvan de gegevens in tabel 3 zijn weergegeven. Te grote samenhang tussen de onafhankelijke variabelen zal leiden tot te grote standaardfouten, met als gevolg het trekken van onjuiste conclusies over de resultaten. In tabel 3 is te zien dat alle VIF scores onder 1,076 (religieus) blijven, ver onder de kritieke waarde van 4. Dit geeft aan dat de standaardfouten van de regressiecoëfficiënten nauwelijks groter worden door de onderlinge samenhang tussen de onafhankelijke variabelen en er geen sprake is van problematische samenhang.

4.3. Hypothesetoetsing

De opgestelde hypothesen zijn getoetst aan de hand van een logistische regressieanalyse, waarvan de resultaten in tabel 3 zijn weergegeven. Vanwege het logistische modeltype worden de regressieresultaten geïnterpreteerd aan de hand van verschil in kans. Een uitgebreide berekening van de kansen staat weergegeven in bijlage 2.

Model 1 voorspelt het vertrouwen in burens op basis van de controlevariabelen. Alle controlevariabelen verhogen de kans op het vertrouwen in burens. Een hogere leeftijd leidt tot een kleine, significant hogere kans op het hebben van vertrouwen in burens ($b=0,024$; $p<0,001$). Religieuze personen hebben een redelijk grote, significant hogere kans dat ze wel vertrouwen hebben in de burens dan geen vertrouwen ($b= 0,391$; $p= 0,002$). Een hoger opleidingsniveau leidt tot een groot, significant hogere kans op het hebben van vertrouwen in burens dan op geen vertrouwen ($b=0,530$; $p<0,001$). Het geslacht en hoe belangrijk onafhankelijkheid gevonden wordt, hebben geen significant effect op het vertrouwen in de burens. De regressiecoëfficiënten van de controlevariabelen blijven in model 1, 2 en 4 redelijk gelijk. Alleen het verschil in kans tussen wel en geen vertrouwen voor religieuze personen daalt en ook de overschrijdingskans wordt groter, maar valt nog steeds onder de waarde van 0,05.

Tabel 3: Resultaten van logistische regressie met vertrouwen in buren als afhankelijke, grootte van woonplaats als onafhankelijke en verbondenheid met inwoners uit woonplaats als mediërende variabele

	Model 1 ^a		Model 2 ^a		Model 3 ^b		Model 4 ^a		VIF
	<i>b</i> (SE)	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	<i>p</i>	
Intercept	-1,182** (0,300)	<0,001	-0,986** (0,324)	0,002	1,541** (0,374)	<0,001	-1,654** (0,352)	<0,001	
Grootte woonplaats	x	x	-0,078 (0,049)	0,110	0,122* (0,055)	0,027	-0,095 (0,049)	0,054	1,030
Verbonden woonplaats (wel)	x	x	x	x	x	x	0,830** (0,158)	<0,001	1,028
Leeftijd	0,024** (0,004)	<0,001	0,024** (0,004)	<0,001	0,014** (0,004)	<0,001	0,023** (0,004)	<0,001	1,044
Geslacht (vrouw)	0,051 (0,124)	0,680	0,064 (0,124)	0,606	-0,237 (0,138)	0,085	0,098 (0,125)	0,434	1,061
Opleidingsniveau	0,530** (0,094)	<0,001	0,548** (0,094)	<0,001	-0,340** (0,109)	0,002	0,592** (0,096)	<0,001	1,049
Religieus (wel)	0,391** (0,125)	0,002	0,376** (0,126)	0,003	0,636** (0,140)	<0,001	0,309* (0,127)	0,015	1,076
Belangrijk onafhankelijkheid (wel)	0,263 (0,138)	0,058	0,257 (0,139)	0,064	-0,133 (0,166)	0,421	0,265 (0,140)	0,058	1,043
<i>N</i>	1997		1997		1997		1997		
Deviance	1743,253		1740,708		1507,931		1714,899		
<i>df</i>	98,052**	<0,001	2,545	0,111	55,662*	0,026	25,809**	<0,001	
Classificatie %	82,7		82,7		86,7		82,9		
Hosmer-Lemeshow test	6,365	0,606	4,501	0,809	11,484	0,176	16,845*	0,032	
<i>df</i>	8		8		8		8		

*significant bij $p < 0,05$; **significant bij $p < 0,01$

^a met afhankelijke variabele vertrouwen in buren; ^b met afhankelijke variabele verbondenheid met inwoners uit woonplaats

Voor de toetsing van hypothese 1, de verwachting dat mensen uit een kleine woonplaats meer kans hebben op het hebben van vertrouwen in burens, kijken we naar model 2. Tabel 3 laat zien dat de grootte van de woonplaats ($b = -0,078$; $p = 0,110$) een klein, negatief effect heeft op het vertrouwen in burens. De log-odds op het vertrouwen in burens zal dalen voor iemand uit een woonplaats met een inwoneraantal van één categorie hoger, waarbij het inwoneraantal steeds groter wordt. Voor een 50-jarige, religieuze, gemiddeld opgeleide man die onafhankelijkheid belangrijk vindt, zich verbonden voelt met de woonplaats en uit een woonplaats met minder dan 5000 inwoners komt, is de kans 86,6% dat hij vertrouwen heeft in de burens. Voor dezelfde referentiepersoon, maar dan uit een woonplaats met meer dan 500.000 inwoners is de kans 82,5% dat hij zijn burens vertrouwt. Inwoners uit een kleine woonplaats hebben meer kans op het vertrouwen in burens dan inwoners uit grote woonplaatsen, maar dit effect is klein en niet significant en biedt daarmee geen ondersteuning voor hypothese 1.

Bij het toetsen van hypothese 2a, de verwachting dat mensen uit kleinere woonplaatsen meer kans hebben om zich verbonden te voelen met inwoners uit de woonplaats, kijken we naar model 3. In tabel 3 is te zien dat de grootte van de woonplaats een klein, positief en significant effect heeft op de log-odds op de verbondenheid met inwoners ($b = 0,122$; $p = 0,027$). Wanneer iemand uit een woonplaats met een hoger inwoneraantal komt, één categorie hoger, stijgt de log-odds op het hebben van een verbonden gevoel met inwoners uit dezelfde woonplaats. Voor een 50-jarige, religieuze, gemiddeld opgeleide man die onafhankelijkheid belangrijk vindt en uit een woonplaats met minder dan 5000 inwoners komt, is de kans 89,9% dat hij zich verbonden voelt met de inwoners uit de woonplaats. De kans dat dezelfde referentiepersoon uit een woonplaats met meer dan 500.000 inwoners zich verbonden voelt met de mensen uit zijn woonplaats is 93,5%. Het effect van de grootte van de woonplaats op de verbondenheid met de inwoners is in dit onderzoek in tegengestelde richting dan wat verwacht werd in de opgestelde hypothese. Het is een klein, maar wel significant effect en kan toegepast worden op de gehele populatie.

Voor het toetsen van hypothese 2b, het effect van verbondenheid met inwoners uit de woonplaats op het vertrouwen in buren, kijken we naar model 4. Verbondenheid met de inwoners ($b= 0,830$; $p<0,001$) geeft een positief, groot en significant effect op het vertrouwen in buren. Stijgt de verbondenheid van geen verbonden gevoel naar wel een verbonden gevoel met de inwoners, dan stijgt de log-odds op vertrouwen ook. Een 50-jarige, religieuze, gemiddeld opgeleide man die onafhankelijkheid belangrijk vindt, uit een woonplaats met 20.000-100.000 inwoners komt en zich niet verbonden voelt met de woonplaats, heeft 72,5% kans dat hij zijn buren vertrouwt. Voor dezelfde inwoner die zich wel verbonden voelt met de woonplaats, is de kans 85,8% dat hij vertrouwen heeft in de buren. Zich verbonden voelen met de inwoners van dezelfde woonplaats geeft een significant hogere kans (13,3%) op vertrouwen in de buren. Voor hypothese 2b is ondersteuning gevonden en zorgt de significantie van het effect ervoor dat het ook generaliseerbaar is naar de gehele populatie.

Met hypothese 2 is het mediatie effect getoetst, waarbij we kijken of het effect van de grootte van de woonplaats op het vertrouwen in de buren kleiner wordt na het toevoegen van de variabele verbondenheid met de inwoners, in vergelijking met het effect uit model 2. In tabel 4 is te zien dat het effect van de grootte van de woonplaats ($b= -0,095$; $p= 0,054$) op het vertrouwen in buren dezelfde negatieve richting heeft, maar wel groter is dan het effect in model 2. De log-odds op vertrouwen zal iets meer dalen als de grootte van de woonplaats 1 categorie stijgt, in vergelijking met model 2. In model 4 is te zien dat voor een 50-jarige, religieuze, gemiddeld opgeleide man die onafhankelijkheid belangrijk vindt, zich verbonden voelt met de inwoners en uit een woonplaats met minder dan 5000 inwoners komt, de kans 88% is dat hij vertrouwen in de buren heeft. In model 2 was deze kans voor dezelfde referentiepersoon 86,6%. Model 4 laat een kans zien van 83,3% op vertrouwen in de buren voor dezelfde referentiepersoon wonend in een plaats met meer dan 500.000 inwoners. In model 2 was dit 82,5% kans. Het verschil in kans op vertrouwen in buren, in kleine en grote woonplaatsen, is in model 4 toegenomen ten opzichte van model 2. Deze toename is

niet significant, de betrouwbaarheidsintervallen van de grootte van woonplaats in model 2 ($bhi= 0,841-1,018$) en 4 ($bhi= 0,826-1,002$) overlappen voor 83,9% met elkaar. In 83,9% van de keren dat respondenten gevraagd worden of ze wel of geen vertrouwen hebben in burens, zullen de respondenten hetzelfde antwoord gegeven ongeacht of het verbonden gevoel met de inwoners van de woonplaats meegenomen wordt. Daarnaast zien we dat het effect van de grootte van de woonplaats op het vertrouwen niet kleiner is geworden, nadat de verbondenheid met de inwoners uit de woonplaats toegevoegd is. Er is geen sprake van een mediatie effect via de verbondenheid met de inwoners uit de woonplaats en daarmee is geen ondersteuning gevonden voor hypothese 2.

5. Conclusie & Discussie

In dit onderzoek is geprobeerd een antwoord te vinden op de volgende vraag; *'Hebben mensen uit kleine woonplaatsen meer vertrouwen in buren dan mensen uit grote woonplaatsen en speelt de verbondenheid met de woonplaats hierin een rol?'*.

De eerste hypothese is de verwachting dat mensen wonend in een kleine woonplaats een grotere kans hebben op het hebben van vertrouwen in de buren, dan mensen wonend in een grote woonplaats. De resultaten zijn wat betreft de richting van de relatie in lijn met de verwachting, de kans op vertrouwen in buren wordt groter naarmate de woonplaats kleiner is. Wel gaat het om een kleine, niet significante toename. De kleine toename in kans is wel aanwezig in de steekproef, maar is niet door te trekken naar de gehele populatie. Hierbij moet genoemd worden dat grootte van de woonplaats een ordinale categorische variabele is met verschillende ordes in grootte van het inwoneraantal. Er is geen bewerking uitgevoerd op de variabele, terwijl dit wel noodzakelijk was en waardoor de regressieresultaten van grootte van de woonplaats als continu variabele geïnterpreteerd zijn. Het percentage mensen dat vertrouwen in buren heeft, per categorie van woonplaatsgrootte, daalt redelijk lineair (bijlage 2). Daardoor zijn de resultaten niet volledig onbruikbaar, maar is dit wel een grote beperking van het onderzoek. Daarnaast is er voor een uitkomst op buurtniveau een verklaring op woonplaatsniveau gezocht. Alleen kijken naar de grootte van een woonplaats is mogelijk te globaal. Een grote stad is opgedeeld in verschillende wijken/buurtten met soms hetzelfde aantal inwoners als in een kleine woonplaats, en zou alleen op basis van het inwoneraantal dezelfde uitwerking kunnen hebben op het vertrouwen in buren. Wellicht is het vertrouwen in buren beter te verklaren op basis van eigenschappen op buurtniveau, zoals subjectieve en objectieve veiligheid binnen de buurt of het aantal georganiseerde activiteiten met de buurt.

Hypothese 2a, de verwachting dat 'mensen uit een kleine woonplaats zich meer verbonden voelen met inwoners uit de woonplaats dan mensen uit een grote woonplaats', is onderdeel van hypothese 2. De onderzoeksresultaten laten een kleine en niet significante samenhang zien tussen

de grootte van de woonplaats en de verbondenheid met de inwoners uit de woonplaats, wat niet in lijn is met de verwachting vanuit de theorie. Daarnaast staan de regressieresultaten haaks op de hypothese en laten een lichte, significante toename zien van de kans op verbondenheid met de woonplaats wanneer een inwoners uit een grotere woonplaats komt. Er werd juist verwacht dat de kans op verbondenheid met de woonplaats groter zou zijn voor mensen uit een kleine woonplaats (Luo et al., 2022; Mannarini et al., 2018; Rice & Steele, 2001). In dit onderzoek is verbondenheid met de woonplaats geoperationaliseerd als zich onderdeel voelen van de woonplaats, waarbij er op basis van de theorie van uit is gegaan dat deze verbondenheid versterkt wordt door de hoeveelheid sociale verbindingen en ons-kent-ons cultuur die meer aanwezig is in kleine woonplaatsen. De EVS heeft voor de verbondenheid met de woonplaats echter gesteld dat het hier gaat om zich thuis voelen in- of onderdeel voelen van de woonplaats. Uit ander onderzoek (Flaherty & Brown, 2010) komt naar voren dat deze verbondenheid met de eigen woonplaats vooral gevoeld wordt wanneer sociale relaties in dezelfde woonplaats wonen. Mensen uit een kleine woonplaats, maar wel dicht bij een grotere stad waar het grootste deel van diegene zijn/haar sociaal netwerk zich bevindt, voelen zich minder verbonden met de eigen woonplaats. Wanneer iemand weinig sociale verbindingen heeft in de eigen woonplaats, kan dit leiden tot een minder saamhorig gevoel met de andere inwoners. Dit zou een mogelijke verklaring kunnen zijn waarom in dit onderzoek mensen uit grotere steden zich meer verbonden voelen dan mensen uit een kleine woonplaats. Ook bij de resultaten van deze getoetste hypothese geldt dat de grootte van de woonplaats niet correct geïnterpreteerd is.

In hypothese 2b wordt de verwachting gesteld dat voor mensen die zich verbonden voelen met de woonplaats de kans groter is dat zij ook vertrouwen hebben in burens, dan voor mensen die zich niet verbonden voelen met de woonplaats. De onderzoeksresultaten tonen dat mensen die zich verbonden voelen met de woonplaats een significant grotere kans hebben om de burens te vertrouwen in vergelijking met mensen die zich niet verbonden voelen met de woonplaats en daarmee zijn deze resultaten in lijn met de verwachting. Dit verschil in kans geldt niet alleen voor de

steekproef, maar is ook toe te passen op de hele populatie. Wie meer vertrouwen in de buurt wil creëren, zal ook moeten investeren in sociale relaties en verbinding met de andere inwoners van dezelfde woonplaats. Wel is het grote verschil in vertrouwen tussen respondenten met of zonder verbonden gevoel, mogelijk te wijten aan de behoorlijk scheve verdelingen. Meer dan 80% van de respondenten geeft aan zich wel verbonden te voelen en ook meer dan 80% van de respondenten geeft aan wel vertrouwen te hebben in buren. Hierin is een overlap aan respondenten aanwezig dat er voor zorgt dat veel respondenten met vertrouwen in buren, zich ook verbonden voelen. Het resultaat is hierdoor mogelijk groter, dan wanneer de verdeling meer gelijk was geweest. In de literatuur werd aangegeven dat de causaliteit tussen verbondenheid en vertrouwen nog onduidelijk is, dat het beide kanten op zou kunnen gaan of gelijk aan elkaar staat (McCabe, 2012; Putnam, 2000). De onderzoeksresultaten geven geen antwoord op de causaliteitsvraag, hiervoor is vervolgonderzoek nodig. In vervolgonderzoek zal dan gebruikgemaakt moeten worden van longitudinale data. Hiermee kan getoetst worden of eerst de verbondenheid met de woonplaats toeneemt of dat het vertrouwen in buren eerst opgebouwd wordt wanneer mensen naar een nieuwe woonplaats verhuisd zijn. Mogelijk is er dan minder onzekerheid over de causaliteit tussen verbondenheid en vertrouwen.

In hypothese 2 staat de volgende verwachting centraal: de relatie tussen de grootte van de woonplaats en het vertrouwen in buren wordt deels verklaard door de verbondenheid met de inwoners van de woonplaats. Hierin wordt gesuggereerd dat verbondenheid met de woonplaats een mediërende rol heeft ten opzichte van de kans op vertrouwen in buren, afhankelijk van de grootte van de woonplaats. De resultaten laten, tegen de verwachting in, zien dat het verschil in kans op vertrouwen in buren toeneemt wanneer verbondenheid met de woonplaats meegenomen wordt als mediator. Echter, deze toename is niet significant. Maar zoals juist wel verwacht werd, is er ook geen afname van de kans op vertrouwen in de buurt voorspeld vanuit de grootte van een woonplaats. Deze afname is wel noodzakelijk om te kunnen spreken van een mediatie. In dit

onderzoek is verbondenheid met de woonplaats geen mediator, en lijkt het eerder een meer duidelijke verklaring te zijn voor het vertrouwen in burens dan de grootte van de woonplaats.

Het antwoord op de onderzoeksvraag voor de gehele populatie is dat de kans, dat mensen uit een kleine woonplaats hun burens vertrouwen, niet groter is dan de kans dat mensen uit grote woonplaatsen vertrouwen hebben in de burens. De kans dat een inwoner de burens vertrouwt is wel groter wanneer deze inwoner zich verbonden voelt met de inwoners van de woonplaats, maar de mate van het verbonden gevoel heeft geen mediërende rol in de relatie tussen de grootte van de woonplaats en het vertrouwen in burens.

Voor verder onderzoek naar het vertrouwen in burens, lijkt het interessant om te onderzoeken of de woontuur een positieve invloed heeft op het vertrouwen in burens. Hoe langer iemand in dezelfde buurt woont, hoe meer kans deze buurtbewoner heeft gehad om te kunnen integreren in de buurt. Hierdoor heeft diegene meer contact kunnen maken en ervaring op kunnen doen met buurtgenoten. De verbinding met elkaar zal wellicht hoger zijn wat het vertrouwen in hen zal versterken. Bij een dergelijk onderzoek kan ook specifiek gekeken worden of de frequentie en aard van het onderlinge contact, nog een versterkend effect heeft op de mate van het vertrouwen in burens. Met zulk vervolgonderzoek hoop ik dat er nog meer inzicht verkregen wordt over het vertrouwen in burens en welke eigenschappen op buurtniveau het vertrouwen kunnen versterken. Zo kunnen we, eventueel door middel van interventies in buurten, ervoor zorgen dat het vertrouwen in buurtgenoten blijft bestaan en zo nodig verhoogd wordt. Iedereen is ten slotte gebaat bij een goede buur.

Literatuurlijst

- Abascal, M., & Baldassarri, D. (2015). Love Thy Neighbor? Ethnoracial Diversity and Trust Reexamined. *American Journal of Sociology*, 121(3), 722–782.
<https://doi.org/10.1086/683144>
- Beaudoin, C. E., Wendel, M. L., & Drake, K. L. (2014). A Study of Individual-Level Social Capital and Health Outcomes: Testing for Variance between Rural and Urban Respondents. *Rural Sociology*, 79(3), 336–354. <https://doi.org/10.1111/ruso.12036>
- Ben-Ner, A., & Halldorsson, F. (2010). Trusting and trustworthiness: What are they, how to measure them, and what affects them. *Journal of Economic Psychology*, 31(1), 64–79.
<https://doi.org/10.1016/j.joep.2009.10.001>
- Brehm, J., & Rahn, W. M. (1997). Individual-Level Evidence for the Causes and Consequences of Social Capital. *American Journal of Political Science*, 41(3), 999.
<https://doi.org/10.2307/2111684>
- Buchan, N. R., Croson, R., & Solnick, S. J. (2008). Trust and gender: An examination of behavior and beliefs in the Investment Game. *Journal of Economic Behavior and Organization*, 68(3–4), 466–476. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2007.10.006>
- Byrnes, J. P., Miller, D., & Schafer, W. R. (1999). Gender differences in risk taking: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 125(3), 367–383. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.125.3.367>
- Campbell, R. E., & Curtis, J. E. (1994). Religious Involvement across Societies: Analyses for Alternative Measures in National Surveys. *Journal for the Scientific Study of Religion*.
<https://doi.org/10.2307/1386687>
- Clerke, A., & Heerey, E. A. (2021). The Influence of Similarity and Mimicry on Decisions to Trust. *Collabra: Psychology* 4 January 2021; 7(1): 23441.
<https://doi.org/10.1525/collabra.23441>
- Cook, K. S., & Emerson, R. M. (1978). Power, Equity and Commitment in Exchange Networks. *American Sociological Review*, 43(5), 721–739. <https://doi.org/10.2307/2094546>

- Daniels, J. P., & Von Der Ruhr, M. (2010). Trust in Others: Does Religion Matter? *Review of Social Economy*, 68(2), 163–186. <https://doi.org/10.1080/00346760902968447>
- Delhey, J., & Newton, K. (2003). Who trusts?: The origins of social trust in seven societies. *European Societies*, 5(2), 93–137. <https://doi.org/10.1080/1461669032000072256>
- EVS (2022). European Values Study 2017: Integrated Dataset (EVS 2017). *GESIS, Cologne. ZA7500 Data file Version 5.0.0*, <https://doi.org/10.4232/1.13897>
- Flaherty, J., & Brown, R. B. (2010). A Multilevel Systemic Model of Community Attachment: Assessing the Relative Importance of the Community and Individual Levels. *American Journal of Sociology*, 116(2), 503–542. <https://doi.org/10.1086/653600>
- Freeman, M. (1997). Demographic Correlates of Individualism and Collectivism. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 28(3), 321–341. <https://doi.org/10.1177/0022022197283007>
- Freitag, M., & Traunmüller, R. (2009). Spheres of trust: An empirical analysis of the foundations of particularised and generalised trust. *European Journal of Political Research*, 48(6), 782–803. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2009.00849.x>
- Lawler, E. J., & Yoon, J. (1996). Commitment in Exchange Relations: Test of a Theory of Relational Cohesion. *American Sociological Review*, 61(1), 89–108. <https://doi.org/10.2307/2096408>
- Leigh, A. (2006). Trust, Inequality and Ethnic Heterogeneity. *Economic Record*, 82(258), 268–280. <https://doi.org/10.1111/j.1475-4932.2006.00339.x>
- Luo, X., Hipp, J. R., & Butts, C. T. (2022). Does the spatial distribution of social ties impact neighborhood and city attachment? Differentials among urban/rural contexts. *Social Networks*, 68, 374–385. <https://doi.org/10.1016/j.socnet.2021.10.001>
- Mannarini, T., Talò, C., Ntzani, E. E., Kritikou, M., Majem, L. S., Salvatore, S., Warner, L. M., & Brandi, M. L. (2018). Sense of Community and the Perception of the Socio-Physical Environment: A Comparison Between Urban Centers of Different Sizes Across Europe. *Social Indicators Research*. <https://doi.org/10.1007/s11205-017-1647-8>

- Mannarini, T., Rochira, A., Ciavolino, E., & Salvatore, S. (2020). Individual and perceived community determinants of sense of community: The role of universalistic values. *Journal of Community Psychology, 48*(2), 623–637. <https://doi.org/10.1002/jcop.22255>
- McCabe, B. F. (2012). Homeownership and Social Trust in Neighbors. *City & Community, 11*(4), 389–408. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6040.2012.01416.x>
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2022, 16 december). *Opleidingsniveau van de bevolking*. Onderwijs Internationaal | OCW in cijfers. <https://www.ocwincijfers.nl/sectoren/onderwijs-internationaal/education-at-a-glance/opleidingsniveau-van-de-bevolking>
- Molm, L. D., Takahashi, N., & Peterson, G. (2000). Risk and Trust in Social Exchange: An Experimental Test of a Classical Proposition. *American Journal of Sociology, 105*(5), 1396–1427. <https://doi.org/10.1086/210434>
- nl.zhujiworld.com. (z.d.). *Duitsland — statistieken, demografie en bevolkingsprognoses 2023*. Copyright, nl.zhujiworld.com. All rights reserved. <https://nl.zhujiworld.com/de/>
- Putnam, R. D., Leonardi, R., & Nanetti, R. Y. (1994b). Making Democracy Work. In *Princeton University Press eBooks*. <https://doi.org/10.1515/9781400820740>
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. Simon & Schuster.
- Rice, T. B., & Steele, B. J. (2001). White Ethnic Diversity and Community Attachment in Small Iowa Towns. *Social Science Quarterly, 82*(2), 397–407. <https://doi.org/10.1111/0038-4941.00031>
- Smith, S. (2010). Race and Trust. *Annual Review of Sociology, 36*(1), 453–475. <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.012809.102526>
- Uslaner, E. M. (2002). *The Moral Foundations of Trust*. Cambridge University Press.
- Van Den Akker, O., Van Assen, M. A., Van Vugt, M., & Wicherts, J. M. (2020). Sex differences in trust and trustworthiness: A meta-analysis of the trust game and the gift-exchange game. *Journal of Economic Psychology, 81*, 102329. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2020.102329>

- Welch, M. J., Rivera, R. E. N., Conway, B., Yonkoski, J., Lupton, P. M., & Giancola, R. (2005). Determinants and Consequences of Social Trust*. *Sociological Inquiry*, 75(4), 453–473. <https://doi.org/10.1111/j.1475-682x.2005.00132.x>
- Welch, M. J., Sikkink, D., & Loveland, M. T. (2007). The Radius of Trust: Religion, Social Embeddedness and Trust in Strangers. *Social Forces*, 86(1), 23–46. <https://doi.org/10.1353/sof.2007.0116>
- Yang, J., & Moorman, S. M. (2021). Beyond the Individual: Evidence Linking Neighborhood Trust and Social Isolation Among Community-Dwelling Older Adults. *International Journal of Aging & Human Development*, 92(1), 22–39. <https://doi.org/10.1177/0091415019871201>
- Zangger, C. (2023). Localized social capital in action: How neighborhood relations buffered the negative impact of COVID-19 on subjective well-being and trust. *SSM-Population Health*, 21, 101307. <https://doi.org/10.1016/j.ssmph.2022.101307>

Bijlage 1

1.1. Selectie dataset

Selecteren Duitse respondenten

De te gebruiken dataset bestaat uit data van Duitse respondenten. Hierop moet geselecteerd worden aan de hand van een filter variabele. 276 is de landcode voor Duitsland. In deze dataset zijn 2170 respondenten aanwezig.

Syntax;

```
DATASET ACTIVATE DataSet1.  
USE ALL.  
COMPUTE filter_$=(country = 276).  
VARIABLE LABELS filter_$ 'country = 276 (FILTER)'.  
VALUE LABELS filter_$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.  
FORMATS filter_$ (f1.0).  
FILTER BY filter_$.  
EXECUTE.
```

1.2. Listwise deletion

Overzicht aantal ontbrekende gegevens per variabele (item non-respons)

Van elke variabele is het aantal ontbrekende gegevens in kaart gebracht aan de hand van frequenties en percentages. Het gaat bij ontbrekende gegevens om de respondenten die geen antwoord of een onbruikbaar antwoord hebben gegeven op de vraag. Deze 173 respondenten moeten er uit gefilterd worden.

Syntax;

```
FREQUENCIES VARIABLES=vert_buurt grt_woonpl verb_wnpl oplni rlg gesl bel_onafh lft  
/STATISTICS=MEAN  
/ORDER=ANALYSIS.
```

Output;

		Statistics							
		vert_buurt vertrouwen in de buurt	grt_woonpl grootte woonplaats	verb_wnpl verbonden woonplaats	oplni opleidingsniv eau	rlg religieus	gesl geslacht	bel_onafh belangrijk onafhankelijk heid	lft leeftijd
N	Valid	2113	2170	2148	2152	2078	2166	2164	2157
	Missing	57	0	22	18	92	4	6	13
Mean		2.0521	2.8590	1.7267	2.2412	.4649	.4982	.2583	50.8966

Tabel;*Overzicht aantal en percentage ontbrekende gegevens per variabele*

<i>variabele</i>	<i>N missings</i>	<i>% missings</i>
vertrouwen in de buurt	57	2,6
grootte woonplaats	0	0
verbondenheid woonplaats	22	1,0
geslacht	4	0,2
leeftijd	13	0,6
religie	92	4,2
opleidingsniveau	18	0,8
belang onafhankelijkheid	6	0,3

Correlaties met ontbrekende en zonder ontbrekende gegevens

Er zijn correlaties tussen de variabelen berekend om te kijken of er een verandering in grootte en significantie van de samenhang plaatsvindt, als de respondenten met ontbrekende gegevens uit de dataset gehaald worden. De correlaties worden berekend aan de hand van de R^2 , Spearman's Rho en Cramers' V. De tabel is opgesplitst in de ene kant met ontbrekende gegevens in de dataset ($N= 2170$) en aan de andere kant zonder ontbrekende gegevens in de dataset ($N= 1997$). In de tabel is te zien dat er geen grote en significante verschillen zijn tussen de correlaties. Het is niet problematisch voor resultaten wat betreft de verbanden tussen de variabelen, wanneer de dataset gefilterd wordt op enkel respondenten met een geldig antwoord op de te gebruiken variabelen.

Syntax;

CROSSTABS

```
/TABLES=vert_buurt BY grt_woonpl verb_wnpl oplni rlg gesl bel_onafh  
/FORMAT=AVALUE TABLES  
/STATISTICS=CHISQ PHI  
/CELLS=COUNT  
/COUNT ROUND CELL.
```

CROSSTABS

```
/TABLES=grt_woonpl BY verb_wnpl oplni rlg gesl bel_onafh  
/FORMAT=AVALUE TABLES  
/STATISTICS=CHISQ PHI  
/CELLS=COUNT  
/COUNT ROUND CELL.
```

CROSSTABS

```
/TABLES=verb_wnpl BY oplni rlg gesl bel_onafh  
/FORMAT=AVALUE TABLES  
/STATISTICS=CHISQ PHI  
/CELLS=COUNT  
/COUNT ROUND CELL.
```

```
CROSSTABS
/TABLES=gesl BY oplni rlg bel_onafh
/FORMAT=AVALUE TABLES
/STATISTICS=CHISQ PHI
/CELLS=COUNT
/COUNT ROUND CELL.
```

```
CROSSTABS
/TABLES=rlg BY oplni bel_onafh
/FORMAT=AVALUE TABLES
/STATISTICS=CHISQ PHI
/CELLS=COUNT
/COUNT ROUND CELL.
```

```
UNIANOVA lft BY grt_woonpl
/METHOD=SSTYPE(3)
/INTERCEPT=INCLUDE
/PRINT DESCRIPTIVE
/CRITERIA=ALPHA(.05)
/DESIGN=grt_woonpl.
```

```
UNIANOVA lft BY oplni
/METHOD=SSTYPE(3)
/INTERCEPT=INCLUDE
/PRINT DESCRIPTIVE
/CRITERIA=ALPHA(.05)
/DESIGN=oplni.
```

```
NONPAR CORR
/VARIABLES=lft gesl
/PRINT=BOTH TWOTAIL NOSIG
/MISSING=PAIRWISE.
```

```
NONPAR CORR
/VARIABLES=lft rlg
/PRINT=SPEARMAN TWOTAIL NOSIG
/MISSING=PAIRWISE.
```

```
NONPAR CORR
/VARIABLES=lft bel_onafh
/PRINT=SPEARMAN TWOTAIL NOSIG
/MISSING=PAIRWISE.
```

```
NONPAR CORR
/VARIABLES=lft vert_buurt
/PRINT=SPEARMAN TWOTAIL NOSIG
/MISSING=PAIRWISE.
```

```
NONPAR CORR
/VARIABLES=lft verb_wnpl
/PRINT=SPEARMAN TWOTAIL NOSIG
/MISSING=PAIRWISE.
```

Output;*Correlatietabel met en zonder ontbrekende gegevens in dataset (N=1997 - N=2170)*

	^a	1	2	3	4	5	6	7	8
^b									
1 vertrouw en buren (wel)		-	0,043	0,135**	0,155**	0,008	0,121**	0,089**	0,013
2 grootte woonplaa ts	0,050	-	0,046	0,063	0,063	0,107**	0,099**	0,044	
3 verbonde n woonplaa ts (wel)	0,129**	0,055	-	0,097**	0,015	0,078**	0,111**	0,040	
4 leeftijd	0,159**	0,071*	0,098**	-	-0,032	0,032	0,139**	-0,133**	
5 geslacht (vrouw)	0,007	0,071*	0,017	-0,027	-	0,143**	0,148**	0,083**	
6 opleiding	0,127**	0,107**	0,069**	0,000	0,141**	-	0,066*	0,080**	
7 religieus (wel)	0,084**	0,100**	0,113**	0,141**	0,145**	0,059*	-	0,099**	
8 onafhank elijk (wel)	0,026	0,050	0,045*	0,131**	0,088**	0,090**	0,099**	-	

*significant bij $p < 0,05$, **significant bij $p < 0,01$; N = tussen 1997 en 2170^a correlaties met ontbrekende gegevens; ^b correlaties zonder ontbrekende gegevens**Missing Data Indicator**

Aan de hand van de methode listwise deletion, worden alle respondenten die op een of meerdere variabelen een onbruikbaar antwoord of geen antwoord hebben gegeven uit de dataset gehaald. Dit is nodig omdat er anders per regressiemodel met een andere steekproef populatie gerekend wordt en modellen dan niet goed met elkaar vergeleken kunnen worden. In de originele Duitse dataset zijn 2170 respondenten aanwezig, na de listwise deletion zijn er nog 1997 respondenten over in de dataset. In alle analyses wordt deze groep respondenten ($N = 1997$) meegenomen.

Syntax;

```
REGRESSION  
/MISSING LISTWISE  
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA  
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)  
/NOORIGIN  
/DEPENDENT vert_buurt  
/METHOD=ENTER grt_woonpl lft oplni rlg gesl bel_onafh verb_wnpl  
/SAVE RESID.
```

```
RECODE RES_1 (MISSING=0) (ELSE=1) INTO obs.  
VARIABLE LABELS obs 'compleet geobserveerde cases'.  
EXECUTE.
```

1.3. Variabelen

Vertrouwen in de buurt (afhankelijke variabele)

Operationalisatie

Hoeveel vertrouwen de respondent heeft in zijn/haar buurt, is gemeten aan de hand van de vraag 'wilt u aangeven hoeveel vertrouwen u heeft in mensen in uw buurt?' (Q8.B). Dit is een subvraag van de algemene vraag over vertrouwen waarbij gevraagd is hoeveel vertrouwen de respondent heeft in mensen van een bepaalde groep (Q8). Per groep kon de respondent aangeven hoeveel vertrouwen hij/zij heeft in de mensen uit de groep. De andere groepen waren mensen van een andere nationaliteit, mensen met een andere religie, mensen die de respondent voor het eerst ontmoet, persoonlijke bekenden en de familie. De vier antwoordcategorieën zijn; volledig vertrouwen (1), redelijk vertrouwen (2), nauwelijks vertrouwen (3) en helemaal geen vertrouwen (4). Het vertrouwen dat een respondent heeft in mensen in de buurt is gemeten op ordinaal meetniveau. Hoe de vragen in beeld zijn gekomen is hieronder te zien. Bij de CAWI versie zag de respondent alleen deze vraag in beeld. Voor het vergelijken van het antwoord tussen de andere groepen moest de respondent op een 'volgende/terug' knop klikken. Bij de mail versie kon de respondent in een oogopslag antwoorden op de andere groepen vergelijken. Hierdoor wordt het voor de respondent makkelijker om inzichtelijk te krijgen hoeveel vertrouwen hij/zij heeft in de ene groep ten opzichte van de andere groep.

[Q8B][v33]

Bitte geben Sie an, inwieweit Sie Vertrauen haben in...

Menschen in Ihrer Nachbarschaft

☐ Vertraue völlig	[1]
☐ Vertraue ziemlich	[2]
☐ Vertraue kaum	[3]
☐ Vertraue gar nicht	[4]
☐ Weiß nicht	[8]
Keine Antwort	[9]

vraag in de CAWI versie van de vragenlijst

Q8 Ich möchte gerne wissen, wie viel Vertrauen Sie verschiedenen Gruppen von Menschen entgegenbringen. Können Sie mir für die Menschen jeder der folgenden Gruppen sagen, wie sehr Sie ihnen vertrauen? Vertrauen Sie ihnen völlig, ziemlich, kaum oder gar nicht?

		Vertraue völlig	Vertraue ziemlich	Vertraue kaum	Vertraue gar nicht	WN	KA
v32	Ihrer Familie	1	2	3	4	8	9
v33	Menschen in Ihrer Nachbarschaft	1	2	3	4	8	9
v34	Menschen, die Sie persönlich kennen	1	2	3	4	8	9
v35	Menschen, denen Sie zum ersten Mal begegnen	1	2	3	4	8	9
v36	Menschen anderer Religion	1	2	3	4	8	9
v37	Menschen anderer Nationalität	1	2	3	4	8	9

vraag in de CAPI en mail versie van de vragenlijst

Oorspronkelijke variabele

Er zijn frequenties, gemiddelden met standaarddeviaties en minima en maxima van de variabele berekend via SPSS. De oorspronkelijke variabele bestaat uit vier antwoordcategorieën. Deze antwoordcategorieën zijn niet evenredig verdeeld. Meer dan de helft van de respondenten geeft aan redelijk vertrouwen te hebben in de buurt. Het aantal respondenten dat aangeeft nauwelijks of volledig vertrouwen te hebben in de buurt is bijna gelijk, maar is een klein deel van de gehele steekproef. De groep respondenten zonder vertrouwen in de buurt is de kleinste groep, 2,3% van de gehele steekproef.

Syntax;

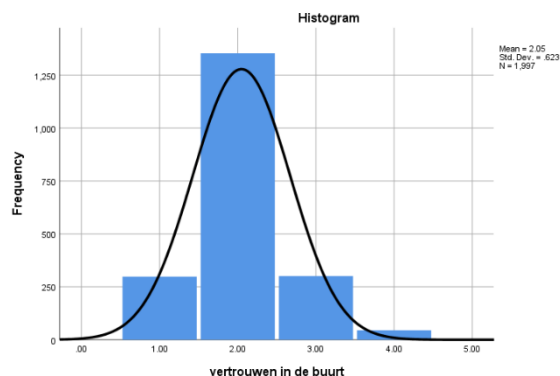
```
FREQUENCIES VARIABLES=vert_buurt
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.
```

Output;

vert_buurt vertrouwen in de buurt

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1.00	298	14.9	14.9	14.9
2.00	1353	67.8	67.8	82.7
3.00	301	15.1	15.1	97.7
4.00	45	2.3	2.3	100.0
Total	1997	100.0	100.0	

Frequentieverdeling

Statistics

vert_buurt vertrouwen in de buurt

N	Valid	1997
	Missing	0
Mean		2.0466
Std. Deviation		.62299
Minimum		1.00
Maximum		4.00

Descriptieve statistieken

Bewerkingen en uiteindelijke variabele

Door de scheve verdeling van de variabele kan er geen gebruik worden gemaakt van lineaire regressie en wordt er een logistische regressie uitgevoerd. Hiervoor moet de variabele vertrouwen in de buurt gedummificeerd worden naar geen vertrouwen (0) en wel vertrouwen (1). De verdeling blijft behoorlijk scheef, maar nu kan er wel een regressieanalyse uitgevoerd worden. Er is wel bepaalde informatie over respondenten verloren gegaan door de samenvoeging van categorieën, hier moet rekening mee gehouden worden bij het trekken van conclusies.

Syntax;

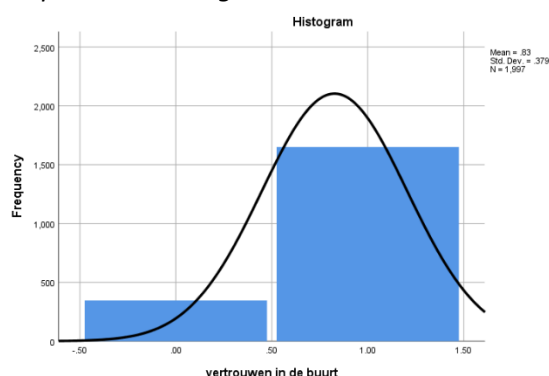
```
RECODE v33 (-10 thru -1=SYSMIS) (1=1) (2=1) (3=0) (4=0) INTO vert_buurt.  
VARIABLE LABELS vert_buurt 'vertrouwen in de buurt'.  
EXECUTE.  
FREQUENCIES VARIABLES=vert_buurt  
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN  
/HISTOGRAM NORMAL  
/ORDER=ANALYSIS.
```

Output;

vert_buurt vertrouwen in de buurt

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid .00	346	17.3	17.3	17.3
1.00	1651	82.7	82.7	100.0
Total	1997	100.0	100.0	

Frequentieverdeling

Statistics

vert_buurt vertrouwen in de buurt

N	Valid	1997
	Missing	0
Mean		.8267
Std. Deviation		.37857
Minimum		.00
Maximum		1.00

Descriptieve statistieken

Grootte van de woonplaats (onafhankelijke variabele)

Operationalisatie

De grootte van de woonplaats waar de respondent woont, is gemeten met de vraag 'wat is de grootte van de woonplaats?' (Q106). Voor deze variabele zijn er van origine acht antwoordcategorieën. In de Duitse dataset zijn de acht categorieën, onder andere om privacy redenen, samengevoegd in 5 categorieën. Hieronder is aangegeven welke originele categorieën zijn samengevoegd in de uiteindelijke categorieën. De grootte van de woonplaats is gemeten op ordinaal meetniveau.

Samenvoeging oude naar nieuwe categorieën;

- 1 – onder 2000 → 1 - onder 5000
- 2 – 2-5.000 → 1 - onder 5000
- 3 – 5-10.000 → 2 - 5000-20000
- 4 – 10-20.000 → 2- 5000-20.000
- 5 – 20-50.000 → 3 - 20.000-100.000
- 6 – 50-100.000 → 3 - 20.000-100.000
- 7 – 100-500.000 → 4 - 100.000-500.000
- 8 – 500.000 en meer → 5 - meer dan 500.000

Oorspronkelijke variabele

Er zijn frequenties, gemiddelden met standaarddeviaties en minima en maxima van de variabele berekend via SPSS. De oorspronkelijke variabele is niet normaal verdeeld, er is een uitschieterende groep bij categorie 2 (5000-20.000 inwoners).

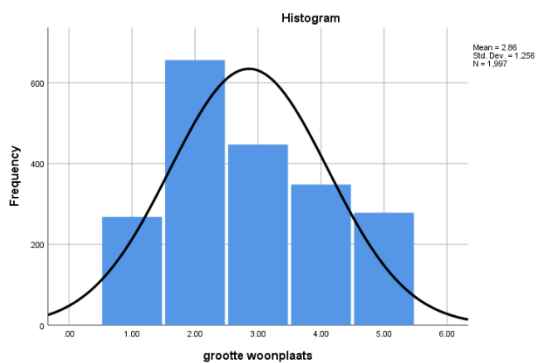
Syntax;

```
FREQUENCIES VARIABLES=grt_woonpl  
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN  
/HISTOGRAM NORMAL  
/ORDER=ANALYSIS.
```

Output;

grt_woonpl grootte woonplaats					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1.00	268	13.4	13.4	13.4
	2.00	656	32.8	32.8	46.3
	3.00	447	22.4	22.4	68.7
	4.00	348	17.4	17.4	86.1
	5.00	278	13.9	13.9	100.0
Total		1997	100.0	100.0	

Frequentieverdeling

Descriptieve statistieken

Bewerkingen

Er lijkt geen sprake te zijn van een problematische verdeling op de antwoordcategorieën en daarom wordt er geen bewerking uitgevoerd op de variabele grootte van de woonplaats.

Verbondenheid met de woonplaats (onafhankelijke variabele)

Operationalisatie

Hoe verbonden de respondent zich voelt met de woonplaats waarin gewoond wordt, is gemeten met de vraag 'hoe verbonden voelt u zich met uw stad of dorp?' (Q45.A). Dit is een subvraag van de algemene vraag; 'mensen hebben verschillende opvattingen over zichzelf en hoe ze zich tot de wereld verhouden. Geef aan hoe verbonden u zich voelt met het volgende' (Q45), waarna verschillende categorieën volgden. De antwoordmogelijkheden voor de respondent zijn zeer verbonden (1), redelijk verbonden (2), nauwelijks verbonden (3) en helemaal niet verbonden (4). De EVS geeft aan dat deze variabele geïnterpreteerd kan worden als in hoeverre iemand zich thuisvoelt in de woonplaats en zich onderdeel voelt van de woonplaats. In dit onderzoek wordt dit 'onderdeel voelen van' gezien als gevoel van verbondenheid met de inwoners waarmee je deel uit maakt van de woonplaats.

De verschillende gebieden waarover de vraag gesteld is, zijn de volgende; dorp/stad (gebruikt in dit onderzoek) - regio/district - land - continent - wereld

Oorspronkelijke variabele

Er zijn frequenties, gemiddelden met standaarddeviaties en minima en maxima van de variabele berekend via SPSS. De vier antwoordcategorieën zijn niet evenredig verdeeld. Er zijn veel respondenten die veel of redelijk verbonden zijn met hun woonplaats. De groep respondenten die nauwelijks verbonden zijn met de woonplaats is 4 keer zo klein als de categorie veel of redelijk. Er zijn bijna heel weinig respondenten die zich helemaal niet verbonden voelen.

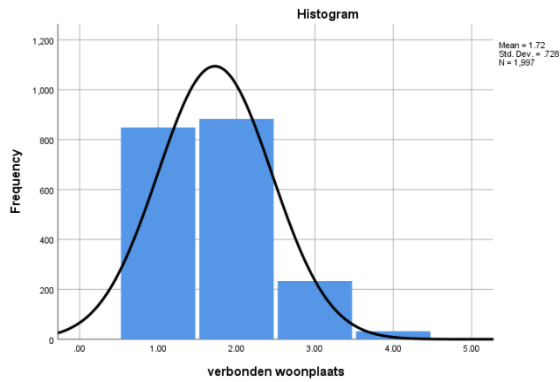
Syntax;

```
FREQUENCIES VARIABLES=verb_wnpl  
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN  
/HISTOGRAM NORMAL  
/ORDER=ANALYSIS.
```

Output;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1.00	849	42.5	42.5	42.5
	2.00	883	44.2	44.2	86.7
	3.00	233	11.7	11.7	98.4
	4.00	32	1.6	1.6	100.0
Total		1997	100.0	100.0	

Frequentieverdeling

Statistics

verb_wnpl verbonden woonplaat

N	Valid	1997
	Missing	0
Mean		1.7236
Std. Deviation		.72785
Minimum		1.00
Maximum		4.00

Descriptieve statistieken

Bewerkingen en uiteindelijke variabele

Omdat de categorieën zo ongelijk verdeeld zijn, is er voor gekozen om van deze variabele een dummy te maken. In de uiteindelijke variabele is categorie zeer en redelijk verbonden samengevoegd in wel verbonden (1) en is de categorie nauwelijks en helemaal niet samengevoegd in niet verbonden (0). Er zijn heel veel respondenten die zich wel verbonden voelen met de woonplaats en heel weinig respondenten die zich niet verbonden voelen met de woonplaats. Hier moet wel rekening mee gehouden worden in het trekken van generaliserende conclusies.

Syntax;

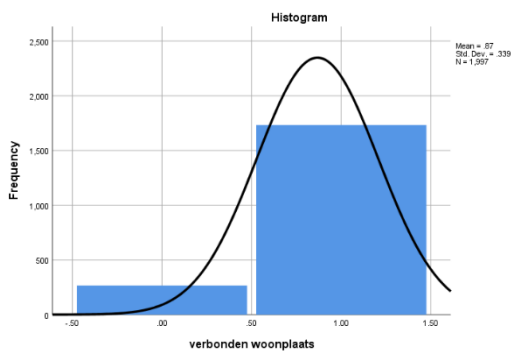
```
RECODE v164 (-10 thru -1=SYSMIS) (1=1) (2=1) (3=0) (4=0) INTO verb_wnpl.
VARIABLE LABELS verb_wnpl 'verbonden woonplaats'.
EXECUTE.
FREQUENCIES VARIABLES=verb_wnpl
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.
```

Output;

verb_wnpl verbonden woonplaats

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
.00	265	13.3	13.3	13.3
1.00	1732	86.7	86.7	100.0
Total	1997	100.0	100.0	

Frequentieverdeling

Statistics

verb_wnpl verbonden woonplaat

N	Valid	1997
	Missing	0
Mean		.8673
Std. Deviation		.33933
Minimum		.00
Maximum		1.00

Descriptieve statistieken

Leeftijd (controlevariabele)

Operationalisatie

De respondent kon door middel van de vraag 'kan u ons uw geboortjaar vertellen/vermelden?' (Q64) aangeven in welk jaar hij/zij geboren is. Aan de hand van de gegeven antwoorden is de variabele geconstrueerd naar leeftijdsjaren van de respondent. Hierbij zijn alle respondenten ouder dan 82 jaar samengevoegd in de categorie 82 en ouder. Het meetniveau van leeftijd is continu.

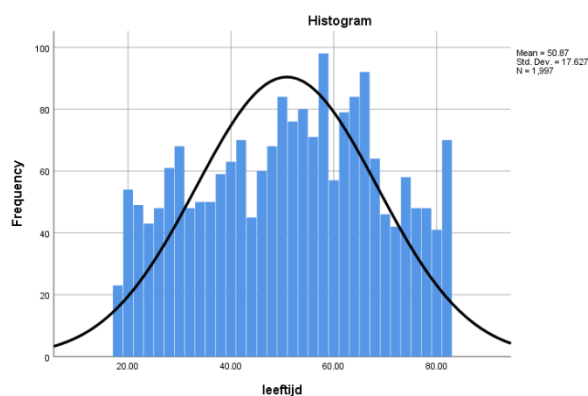
Oorspronkelijke variabele

Er zijn frequenties, gemiddelden met standaarddeviaties en minima en maxima van de variabele berekend via SPSS. De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 50,87 en ligt redelijk in het midden van de range tussen 18 en 82 jaar.

Syntax;

```
FREQUENCIES VARIABLES=ift  
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN  
/HISTOGRAM NORMAL  
/ORDER=ANALYSIS.
```

Output;

ift leeftijd		
N	Valid	Missing
	1997	0
Mean	50.8658	
Std. Deviation	17.62695	
Minimum	18.00	
Maximum	82.00	

Descriptieve statistieken

Bewerkingen

Er zijn geen bewerkingen uitgevoerd op de controlevariabele leeftijd.

Geslacht (controlevariabele)

Operationalisatie

Het geslacht van de respondent is gemeten met de vraag 'ben je een man of een vrouw?' (Q63). Hierop kon de respondent antwoorden met man (1) of vrouw (2). Het geslacht is gemeten op nominaal meetniveau en is een dummy variabele.

Oorspronkelijke variabele

Er zijn frequenties, gemiddelden met standaarddeviaties en minima en maxima van de variabele berekend via SPSS. Het aantal mannen en vrouwen is bijna gelijk aan elkaar. Er zijn iets meer mannelijke (0,8%) dan vrouwelijke respondenten.

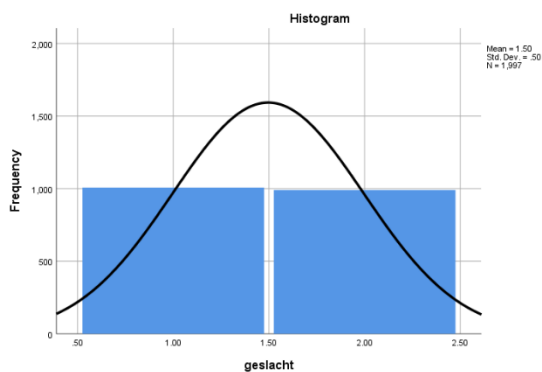
Syntax;

```
FREQUENCIES VARIABLES=gesl  
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN  
/HISTOGRAM NORMAL  
/ORDER=ANALYSIS.
```

Output;

gesl geslacht					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1.00	1007	50.4	50.4	50.4
	2.00	990	49.6	49.6	100.0
Total		1997	100.0	100.0	

Frequentieverdeling

Statistics

gesl geslacht		
N	Valid	Missing
	1997	0
Mean	1.4957	
Std. Deviation	.50011	
Minimum	1.00	
Maximum	2.00	

Descriptieve statistieken

Bewerkingen en uiteindelijke variabele

De variabele geslacht is gespiegeld, waarbij man de waarde 0 gekregen heeft en vrouw de waarde 1. Verder blijft de verdeling van het aantal mannen en vrouwen hetzelfde.

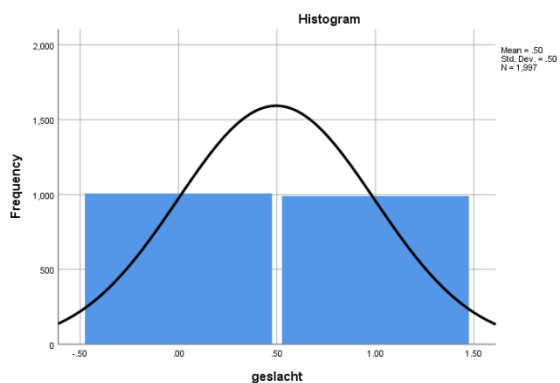
Syntax;

```
RECODE gesl (1=0) (2=1) (-10 thru -1=SYSMIS) INTO gesl.  
VARIABLE LABELS gesl 'geslacht'.  
EXECUTE.  
FREQUENCIES VARIABLES=gesl  
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN  
/HISTOGRAM NORMAL  
/ORDER=ANALYSIS.
```

Output;

gesl geslacht					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	.00	1007	50.4	50.4	50.4
	1.00	990	49.6	49.6	100.0
Total		1997	100.0	100.0	

Frequentieverdeling

Statistics		
gesl geslacht		
N	Valid	1997
	Missing	0
Mean		.4957
Std. Deviation		.50011
Minimum		.00
Maximum		1.00

Descriptieve statistieken

Opleidingsniveau (controlevariabele)

Operationalisatie

Het opleidingsniveau van de respondent is gemeten door middel van 3 verschillende vragen. 'wat is uw hoogste behaalde opleidingsniveau' (Q81), 'wat is uw hoogst behaalde diploma?' (Q81a) en 'wat is het hoogste certificaat dat u van de beroepsopleiding heeft behaald?' (Q81b). Met behaald wordt bedoeld, het in bezit hebben van een diploma of certificaat op dat niveau. De respondent kon per vraag kiezen uit zeven tot 13 antwoordmogelijkheden, zie hieronder. Opleidingsniveau is gemeten op ordinaal meetniveau.

De antwoordmogelijkheden waaruit de respondenten konden kiezen bij de vragen met betrekking tot opleidingsniveau;

Q81	Q81a	Q81b
Basisschool niet afgemaakt	Geen graad	Geen diploma
Basisschool afgemaakt, middelbare school nog niet	Voor-diploma	Vmbo-opleiding, kwalificatie in gezondheidssector
Lagere middelbare of polytechnische school (8e/9e klas)	Hogeschool	Beroepsopleiding met diploma
Lagere middelbare of polytechnische school (10e klas)	Beroepsacademie	Medisch assistent, verpleegkundige
Toegang tot Hogeschool	Hogeschool (bachelor)	Civiele kwalificatie
Grammar school met toegang tot universiteit	Beroepsacademie (bachelor)	Kwalificatie in duaal systeem (industrieel/agrarisch)
Anders;	Universiteit (bachelor)	Kwalificatie in duaal systeem (verkoop)
x	Hogeschool (master)	Kwalificatie voltijdse beroepsschool
x	Universiteit (staatsexamen)	Beroepskwalificatie voor studenten (beroep/universiteit)
x	Universiteit (master/post-doc)	Technische kwalificatie

x	Doctoraatsstudie	Anders;
x	Anders;	x

Oorspronkelijke variabele

Er zijn frequenties, gemiddelden met standaarddeviaties en minima en maxima van de variabele berekend via SPSS. De onderzoekers bij de EVS hebben informatie uit de drie verschillende vragen omgezet in een variabele met 3 categorieën dat bestaat uit laag opleidingsniveau (1), gemiddeld opleidingsniveau (2) en een hoog opleidingsniveau (3). De verschillende niveaus zijn niet normaal verdeeld, er zijn veel meer hoog en gemiddeld opgeleide respondenten in de dataset dan laagopgeleiden. Vooral het aantal hoog en laag opgeleiden is uit verhouding.

Syntax;

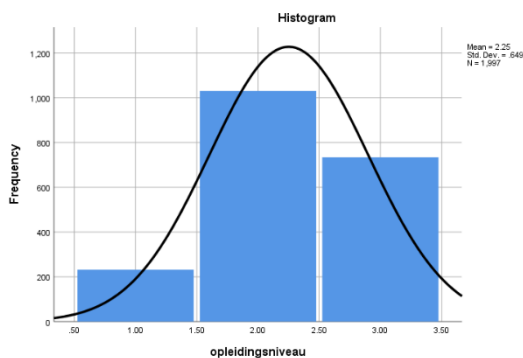
```
FREQUENCIES VARIABLES=oplni
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.
```

Output;

oplni opleidingsniveau

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1.00	232	11.6	11.6	11.6
2.00	1031	51.6	51.6	63.2
3.00	734	36.8	36.8	100.0
Total	1997	100.0	100.0	

Frequentieverdeling

Statistics

oplni opleidingsniveau

N	Valid	1997
	Missing	0
Mean		2.2514
Std. Deviation		.64865
Minimum		1.00
Maximum		3.00

Descriptieve statistieken

Bewerkingen en uiteindelijke variabele

Er zijn geen bewerkingen uitgevoerd op de controlevariabele opleidingsniveau.

Religie (controlevariabele)

Operationalisatie

Of de respondent wel of niet religieus is, is gemeten met de vraag 'ongeacht of u naar de kerk gaat of niet, zou u zeggen dat u..?' (Q17). Hierop kon de respondent aangeven een religieus persoon (1), niet religieus persoon (2) of overtuigend atheïst (3) te zijn. Religie is gemeten op nominaal meetniveau.

Oorspronkelijke variabele

Er zijn frequenties, gemiddelden met standaarddeviaties en minima en maxima van de variabele berekend via SPSS. Er kan niet gesproken worden van een normaalverdeling op de variabele religie. Er zijn weinig respondenten die aangeven atheïst te zijn en veel respondenten die aangeven wel religieus te zijn. Het gemiddelde van 1,6 ligt wel goed in het midden van de antwoordcategorieën.

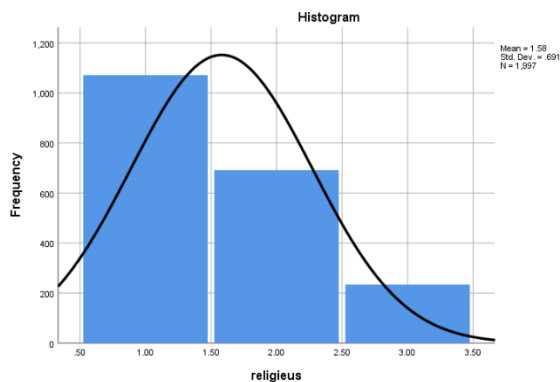
Syntax;

```
FREQUENCIES VARIABLES=rlg  
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN  
/HISTOGRAM NORMAL  
/ORDER=ANALYSIS.
```

Output;

rlg religieus				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
1.00	1071	53.6	53.6	53.6
2.00	692	34.7	34.7	88.3
3.00	234	11.7	11.7	100.0
Total	1997	100.0	100.0	

Frequentieverdeling

Descriptieve statistieken

Bewerkingen en uiteindelijke variabele

Bij de controlevariabele religie is categorie 3 (overtuigd atheïst) samengevoegd met categorie 2 (niet religieus) tot de categorie niet religieus (0). Categorie 1 wordt wel religieus (1). Hierdoor wordt het een dummyvariabele en is de verdeling tussen de categorieën meer gelijk verdeeld (gemiddelde 0,54). Er verandert niet veel aan de informatie van de respondenten, want atheïsten vallen ook onder niet religieuze personen en dat is wat er gemeten moet worden voor dit onderzoek.

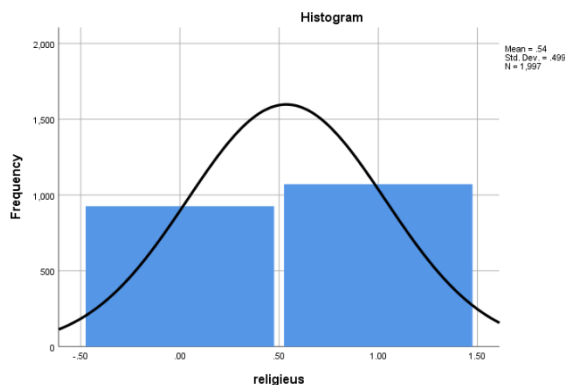
Syntax;

```
RECODE v56 (3=0) (1=1) (2=0) (-10 thru -1=SYSMIS) INTO rlg.  
VARIABLE LABELS rlg 'religieus'.  
EXECUTE.  
FREQUENCIES VARIABLES=rlg  
  /STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN  
  /HISTOGRAM NORMAL  
  /ORDER=ANALYSIS.
```

Output;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
.00	926	46.4	46.4	46.4
1.00	1071	53.6	53.6	100.0
Total	1997	100.0	100.0	

Frequentieverdeling

Descriptieve statistieken

Belangrijk onafhankelijkheid (controlevariabele)

Operationalisatie

Hoe belangrijk de respondent onafhankelijkheid vindt, is gemeten door de volgende vraag; 'hier is een lijst met eigenschappen die kinderen, door aanmoediging, thuis aangeleerd kunnen worden. Welke vijf vindt u het meest wenselijke voor een kind om te hebben?' (Q28). De respondent kon maximaal 5 van de 11 eigenschappen aankruisen of benoemen. De belangrijkheid van onafhankelijkheid wordt op nominaal meetniveau gemeten.

De volgende eigenschappen stonden in de lijst;

goede manieren - *onafhankelijkheid* - hard werken - verantwoordelijkheidsgevoel -
verbeeldingsvermogen - tolerantie en respect - spaarzaamheid - vastberadenheid,
doorzettingsvermogen - religieus geloof - onbaatzuchtigheid - gehoorzaamheid

Oorspronkelijke variabele

Er zijn frequenties, gemiddelden met standaarddeviaties en minima en maxima van de variabele berekend via SPSS. De 2 categorieën zijn niet gelijk verdeeld, er zijn meer respondenten die onafhankelijkheid wel als belangrijke eigenschap in de top 5 hebben benoemd, dan die het niet in de top 5 hebben benoemd.

Syntax;

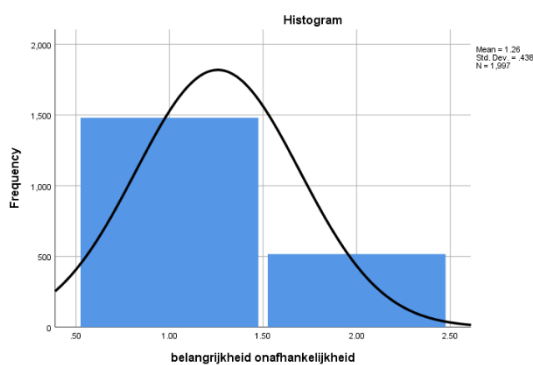
```
FREQUENCIES VARIABLES=bel_onafh  
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN  
/HISTOGRAM NORMAL  
/ORDER=ANALYSIS.
```

Output;

bel_onafh belangrijkheid onafhankelijkheid

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1.00	1481	74.2	74.2	74.2
	2.00	516	25.8	25.8	100.0
Total		1997	100.0	100.0	

Frequentieverdeling

Statistics

bel_onafh belangrijkheid onafha		
N	Valid	Missing
	1997	0
Mean	1.2584	
Std. Deviation	.43786	
Minimum	1.00	
Maximum	2.00	

Descriptieve statistieken

Bewerkingen en uiteindelijke variabele

De dummyvariabele is gespiegeld zodat een nulscore aangeeft dat de respondent onafhankelijkheid niet heeft benoemd (0) en een score met 1 aangeeft dat de respondent het wel benoemd heeft (1). De verdeling blijft verder hetzelfde.

Syntax;

```
RECODE v86 (1=1) (2=0) (-10 thru -1=SYSMIS) INTO bel_onafh.  
VARIABLE LABELS bel_onafh 'belangrijk onafhankelijkheid'.  
EXECUTE.  
FREQUENCIES VARIABLES=bel_onafh  
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN  
/HISTOGRAM NORMAL
```

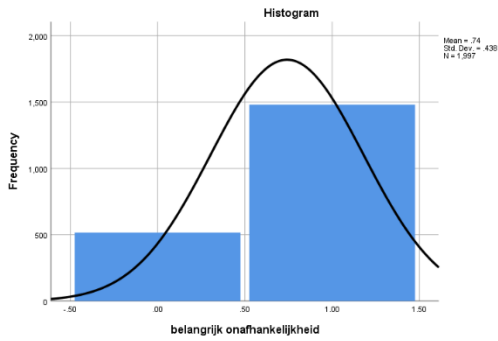
/ORDER=ANALYSIS.

Output;

bel_onafh belangrijk onafhankelijkheid

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	.00	516	25.8	25.8	25.8
	1.00	1481	74.2	74.2	100.0
Total		1997	100.0	100.0	

Frequentieverdeling

Statistics

bel_onafh belangrijk onafhankel		
N	Valid	1997
	Missing	0
Mean		.7416
Std. Deviation		.43786
Minimum		.00
Maximum		1.00

Descriptieve statistieken

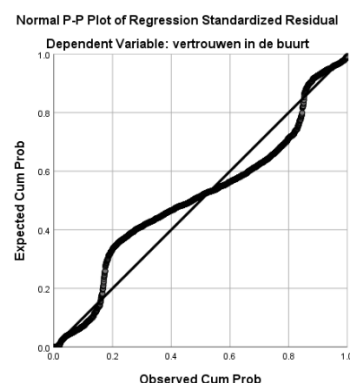
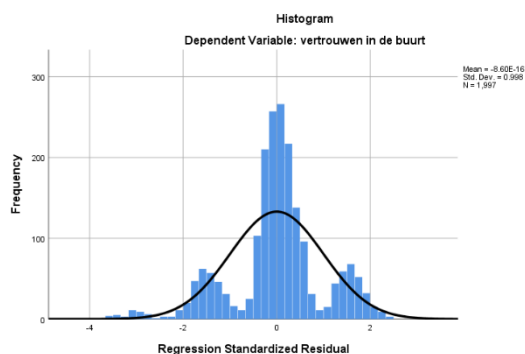
Bijlage 2

2.1. Assumptie lineaire regressie

Om er achter te komen welke regressiemethode gebruikt kan worden om de hypothesen te toetsen, zijn eerst de assumpties van lineaire regressie op de te gebruiken data getest. Hieruit werd duidelijk dat, op basis van de schending van de assumptie normaliteit, lineaire regressie geen passende methode is voor de data. De residuen van de afhankelijke variabele zijn niet normaal verdeeld. Hierna is er besloten om gebruik te maken van de logistische regressie.

Syntax en output;

```
REGRESSION  
/DESCRIPTIVES MEAN STDDEV CORR SIG N  
/MISSING LISTWISE  
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA COLLIN TOL CHANGE  
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)  
/NOORIGIN  
/DEPENDENT vert_buurt  
/METHOD=ENTER lft oplni rlg gesl bel_onafh  
/METHOD=ENTER grt_woonpl  
/METHOD=ENTER verb_wnpl  
/SCATTERPLOT=(*ZRESID,*ZPRED)  
/RESIDUALS HISTOGRAM(ZRESID) NORMPROB(ZRESID)  
/CASEWISE PLOT(ZRESID) OUTLIERS(3).
```


2.2. Beschrijvende statistieken

Univariaat - beschrijvende statistiek tabel 1

Voor de verdeling van de gegeven antwoorden door de respondenten op de gebruikte variabelen, zijn de frequenties berekend via SPSS. Het gemiddelde en bijbehorende standaarddeviatie zijn opgevraagd om een inschatting te maken van de scheefheid van de antwoorden op een variabele. Het minimum en maximum per variabele is opgevraagd om te zien wat de range van de antwoorden is, waarmee ook gekeken kan worden of het gemiddelde redelijk in het midden van de antwoordcategorieën ligt.

Syntax en output;

```
FREQUENCIES VARIABLES=vert_buurt grt_woonpl verb_wnpl lft oplni rlg gesl bel_onafh
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN
/ORDER=ANALYSIS.
```

Statistics

	vert_buurt vertrouwen in de buurt	grt_woonpl grootte woonplaats	verb_wnpl verbonden woonplaats	lft leeftijd	oplni opleidingsniv eau	rlg religieus	gesl geslacht	bel_onafh belangrijk onafhankelijk heid
N	Valid 1997	1997	1997	1997	1997	1997	1997	1997
	Missing 0	0	0	0	0	0	0	0
Mean	.8267	2.8558	.8673	50.8658	2.2514	.5363	.4957	.7416
Std. Deviation	.37857	1.25554	.33933	17.62695	.64865	.49881	.50011	.43786
Minimum	.00	1.00	.00	18.00	1.00	.00	.00	.00
Maximum	1.00	5.00	1.00	82.00	3.00	1.00	1.00	1.00

Bivariaat - correlatietabel 2

Voor de correlatietabel zijn de correlaties tussen alle variabelen berekend via SPSS. Voor de combinatie van een continue en een categorisch-ordinale variabele is de correlatie gemeten door een ANOVA uit te voeren. De R2 hieruit is de correlatiemaat. Dit geldt voor leeftijd met grootte woonplaats en opleidingsniveau. Om de correlatie tussen een continue en dummyvariabele te berekenen is gebruik gemaakt van de Spearman's rho correlatiemaat. Dit geldt voor leeftijd met vertrouwen in de buurt, verbondenheid met woonplaats, geslacht, religieus en belang onafhankelijkheid. Voor de combinatie tussen 2 categorische variabelen is gebruik gemaakt van de Chi-kwadraat via een kruistabel. Dit geldt voor alle overige variabelen. In totaal zijn er 28 correlaties berekend.

Syntax en output;

```
UNIANOVA lft BY grt_woonpl
/METHOD=SSTYPE(3)
/INTERCEPT=INCLUDE
/PRINT DESCRIPTIVE
/CRITERIA=ALPHA(.05)
/DESIGN=grt_woonpl.
```

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: lft leeftijd

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	3029.369 ^a	4	757.342	2.445	.045
Intercept	4590528.194	1	4590528.194	14817.113	.000
grt_woonpl	3029.369	4	757.342	2.445	.045
Error	617146.665	1992	309.813		
Total	5787073.000	1997			
Corrected Total	620176.034	1996			

a. R Squared = .005 (Adjusted R Squared = .003)

```
UNIANOVA lft BY oplni
/METHOD=SSTYPE(3)
/INTERCEPT=INCLUDE
/PRINT DESCRIPTIVE
/CRITERIA=ALPHA(.05)
/DESIGN=oplni.
```

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: lft leeftijd

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	266.809 ^a	2	133.405	.429	.651
Intercept	3537539.610	1	3537539.610	11378.850	.000
oplni	266.809	2	133.405	.429	.651
Error	619909.225	1994	310.887		
Total	5787073.000	1997			
Corrected Total	620176.034	1996			

a. R Squared = .000 (Adjusted R Squared = -.001)

Correlations

			lft leeftijd	gesl geslacht
Kendall's tau_b	lft leeftijd	Correlation Coefficient	1.000	-.022
		Sig. (2-tailed)	.	.231
		N	1997	1997
	gesl geslacht	Correlation Coefficient	-.022	1.000
		Sig. (2-tailed)	.231	.
		N	1997	1997
Spearman's rho	lft leeftijd	Correlation Coefficient	1.000	-.027
		Sig. (2-tailed)	.	.231
		N	1997	1997
	gesl geslacht	Correlation Coefficient	-.027	1.000
		Sig. (2-tailed)	.231	.
		N	1997	1997

NONPAR CORR

/VARIABLES=lft gesl
/PRINT=BOTH TWOTAIL NOSIG
/MISSING=PAIRWISE.

Correlations

			lft leeftijd	rlg religieus
Spearman's rho	lft leeftijd	Correlation Coefficient	1.000	.141**
		Sig. (2-tailed)	.	.000
		N	1997	1997
	rlg religieus	Correlation Coefficient	.141**	1.000
		Sig. (2-tailed)	.000	.
		N	1997	1997

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

NONPAR CORR

/VARIABLES=lft rlg
/PRINT=SPEARMAN TWOTAIL NOSIG
/MISSING=PAIRWISE.

Correlations

			lft leeftijd	bel_onafh belangrijk onafhankelijk heid
Spearman's rho	lft leeftijd	Correlation Coefficient	1.000	-.131**
		Sig. (2-tailed)	.	.000
		N	1997	1997
	bel_onafh belangrijk onafhankelijkheid	Correlation Coefficient	-.131**	1.000
		Sig. (2-tailed)	.000	.
		N	1997	1997

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

NONPAR CORR

/VARIABLES=lft bel_onafh
/PRINT=SPEARMAN TWOTAIL NOSIG
/MISSING=PAIRWISE.

Correlations

			lft leeftijd	vert_buurt vertrouwen in de buurt
Spearman's rho	lft leeftijd	Correlation Coefficient	1.000	.159**
		Sig. (2-tailed)	.	.000
		N	1997	1997
	vert_buurt vertrouwen in de buurt	Correlation Coefficient	.159**	1.000
		Sig. (2-tailed)	.000	.
		N	1997	1997

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

NONPAR CORR

/VARIABLES=lft vert_buurt
/PRINT=SPEARMAN TWOTAIL NOSIG
/MISSING=PAIRWISE.

Correlations

		lft leeftijd	verb_wnpl verbonden woonplaats
Spearman's rho	lft leeftijd	Correlation Coefficient	1.000
		Sig. (2-tailed)	.098**
		N	1997
	verb_wnpl verbonden woonplaats	Correlation Coefficient	.098**
		Sig. (2-tailed)	.000
		N	1997

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

NONPAR CORR

/VARIABLES=lft verb_wnpl
/PRINT=SPEARMAN TWOTAIL NOSIG
/MISSING=PAIRWISE.

CROSSTABS

/TABLES=vert_buurt BY grt_woonpl verb_wnpl oplni rlg gesl bel_onafh
/FORMAT=AVALUE TABLES
/STATISTICS=CHISQ PHI
/CELLS=COUNT
/COUNT ROUND CELL.

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.026	.246
	Cramer's V	.026	.246
N of Valid Cases		1997	

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.007	.765
	Cramer's V	.007	.765
N of Valid Cases		1997	

belang onafhankelijkheid

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.084	.000
	Cramer's V	.084	.000
N of Valid Cases		1997	

geslacht

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.127	.000
	Cramer's V	.127	.000
N of Valid Cases		1997	

religie

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.129	.000
	Cramer's V	.129	.000
N of Valid Cases		1997	

opleidingsniveau

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.050	.287
	Cramer's V	.050	.287
N of Valid Cases		1997	

verbonden woonplaats

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.050	.294
	Cramer's V	.050	.294
N of Valid Cases		1997	

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.071	.041
	Cramer's V	.071	.041
N of Valid Cases		1997	

belang onafhankelijkheid

geslacht

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.100	.001
	Cramer's V	.100	.001
N of Valid Cases		1997	

religie

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.151	.000
	Cramer's V	.107	.000
N of Valid Cases		1997	

opleidingsniveau

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.055	.189
	Cramer's V	.055	.189
N of Valid Cases		1997	

verbonden woonplaats

CROSSTABS

```

/TABLES=verb_wnpl BY oplni rlg gesl bel_onafh
/FORMAT=AVALUE TABLES
/STATISTICS=CHISQ PHI
/CELLS=COUNT
/COUNT ROUND CELL.
    
```

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	-.045	.042
	Cramer's V	.045	.042
N of Valid Cases		1997	

belang onafhankelijkheid

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	-.017	.458
	Cramer's V	.017	.458
N of Valid Cases		1997	

geslacht

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.113	.000
	Cramer's V	.113	.000
N of Valid Cases		1997	

religie

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.069	.009
	Cramer's V	.069	.009
N of Valid Cases		1997	

opleidingsniveau

CROSSTABS

```

/TABLES=gesl BY oplni rlg bel_onafh
/FORMAT=AVALUE TABLES
/STATISTICS=CHISQ PHI
/CELLS=COUNT
/COUNT ROUND CELL.
    
```

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.080	.000
	Cramer's V	.080	.000
N of Valid Cases		1997	

belang onafhankelijkheid

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.145	.000
	Cramer's V	.145	.000
N of Valid Cases		1997	

religieus

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.141	.000
	Cramer's V	.141	.000
N of Valid Cases		1997	

opleidingsniveau


```

CROSSTABS
/TABLES=rlg BY oplni bel_onafh
/FORMAT=AVALUE TABLES
/STATISTICS=CHISQ PHI
/CELLS=COUNT
/COUNT ROUND CELL.

```

Symmetric Measures			
		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	-.099	.000
	Cramer's V	.099	.000
N of Valid Cases		1997	

belang onafhankelijkheid

Symmetric Measures			
		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.059	.029
	Cramer's V	.059	.029
N of Valid Cases		1997	

opleidingsniveau

```

CROSSTABS
/TABLES=bel_onafh BY oplni
/FORMAT=AVALUE TABLES
/STATISTICS=CHISQ PHI
/CELLS=COUNT
/COUNT ROUND CELL.

```

Symmetric Measures			
		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.090	.000
	Cramer's V	.090	.000
N of Valid Cases		1997	

opleidingsniveau

Plot % wel vertrouwen in buren per categorie woonplaatsgrootte

Omdat de variabele grootte van de woonplaats niet bewerkt is naar een variabele die als ordinale categorische variabele geïnterpreteerd kon worden, maar als continu variabele in de analyses is gebruikt, heb ik een plot gemaakt. Met deze plot wil ik kijken of er enigszins een lineair dalende lijn is in het percentage respondenten dat wel vertrouwen heeft in buren per categorie van woonplaatsgrootte. In de onderstaande output is een licht dalende lijn te zien, waarbij het percentage respondenten dat vertrouwen heeft in buren daalt per stijgende categorie woonplaatsgrootte. Er is wel een uitschieter van woonplaatsgrootte categorie 3 en 4. Maar de percentages liggen helemaal niet ver uit elkaar, tussen de 79 en 84,6 procent liggen de 5 categorieën. De lineaire interpretatie vanuit de regressietabel in het resultatenhoofdstuk is niet de juiste op basis van hetgeen er gemeten moet worden. Echter, de lijn tussen het percentage daalt wel redelijk naarmate een categorie een hoger inwoneraantal heeft en de interpretatie zoals in het resultatenhoofdstuk gegeven is, is daarom niet volledig onbruikbaar.

Syntax:

```

CROSSTABS
/TABLES=vert_buurt BY grt_woonpl
/FORMAT=AVALUE TABLES
/CELLS=COUNT ROW COLUMN
/COUNT ROUND CELL.

```

GRAPH

```

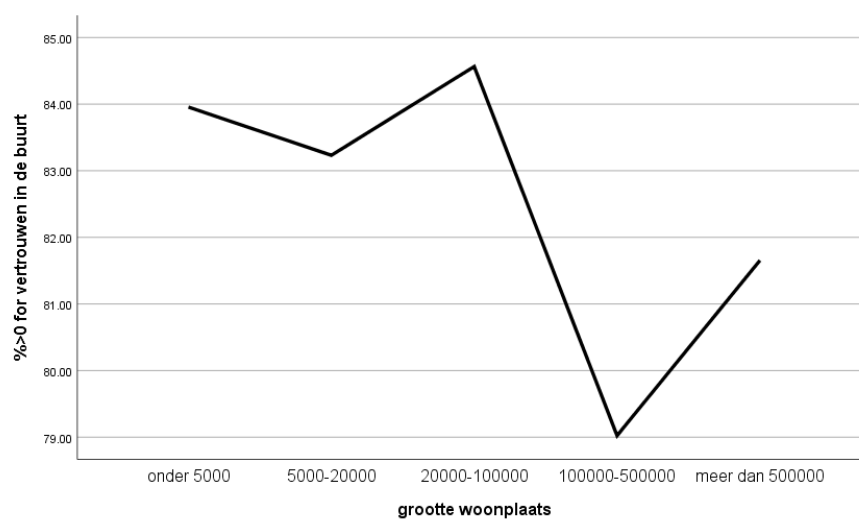
/LINE(SIMPLE)=PGT(0)(vert_buurt) BY grt_woonpl.

```

Output:

vert_buurt vertrouwen in de buurt * grt_woonpl grootte woonplaats Crosstabulation

			grt_woonpl grootte woonplaats					
			1,00 onder 5000	2,00 5000- 20000	3,00 20000- 100000	4,00 100000- 500000	5,00 meer dan 500000	Total
vert_buurt vertrouwen in de buurt	,00 geen vertrouwen	Count	43	110	69	73	51	346
		% within vert_buurt vertrouwen in de buurt	12.4%	31.8%	19.9%	21.1%	14.7%	100.0%
		% within grt_woonpl grootte woonplaats	16.0%	16.8%	15.4%	21.0%	18.3%	17.3%
	1,00 wel vertrouwen	Count	225	546	378	275	227	1651
		% within vert_buurt vertrouwen in de buurt	13.6%	33.1%	22.9%	16.7%	13.7%	100.0%
		% within grt_woonpl grootte woonplaats	84.0%	83.2%	84.6%	79.0%	81.7%	82.7%
Total	Count	268	656	447	348	278	1997	
	% within vert_buurt vertrouwen in de buurt	13.4%	32.8%	22.4%	17.4%	13.9%	100.0%	
	% within grt_woonpl grootte woonplaats	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	

2.3. Modelfit

Deviance / Hosmer-Lemeshow test / classificatie%

Om te kijken hoe goed het model te gebruiken is bij het schatten van vertrouwen in de buurt, wordt gekeken naar een aantal modelfit maten. Dit zijn de Deviance (met bijbehorende X2-toets), de Hosmer-Lemeshow test en de classificatietabel. Model 1, 2 en 4 zijn geschat met een logistische regressie waarbij vertrouwen in de buurt de afhankelijke variabele is. Model 3 is geschat met een logistische regressie waarbij verbondenheid met de woonplaats de afhankelijke variabele is om te kijken of er een effect van grootte woonplaats op verbondenheid woonplaats bestaat. Bij model 3 moet in de gaten gehouden worden dat het model vergeleken moet worden met een model zonder de verklarende variabele grootte van woonplaats, en niet met model 2 in de regressieanalyse.

Syntax model 1, 2 en 4;

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES vert_buurt
/METHOD=ENTER lft oplni rlg gesl bel_onafh
/METHOD=ENTER grt_woonpl
/METHOD=ENTER verb_wnpl
/SAVE=COOK LEVER DFBETA ZRESID DEV
/CLASSPLOT
/CASEWISE OUTLIER(3)
/PRINT=GOODFIT CORR
/CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).
```

Output model 1;

Omnibus Tests of Model Coefficients

		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	98.052	5	.000
	Block	98.052	5	.000
	Model	98.052	5	.000

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	1743.253 ^a	.048	.080

a. Estimation terminated at iteration number 5 because parameter estimates changed by less than .001.

Deviance

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	6.365	8	.606

Hosmer-Lemeshow test

Classification Table^a

Observed		Predicted		Percentage Correct
		vert_buurt vertrouwen in de buurt ,00 geen vertrouwen	vert_buurt vertrouwen in de buurt 1,00 wel vertrouwen	
Step 1	vert_buurt vertrouwen in de buurt	.00 geen vertrouwen	2	.6
		1,00 wel vertrouwen	2	99.9
Overall Percentage				82.7

a. The cut value is .500

Classificatietabel

Output model 2

Omnibus Tests of Model Coefficients

		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	2.545	1	.111
	Block	2.545	1	.111
	Model	100.597	6	.000

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	1740.708 ^a	.049	.082

a. Estimation terminated at iteration number 5 because parameter estimates changed by less than .001.

Deviance

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	4.501	8	.809

Hosmer-Lemeshow test

Classification Table^a

Observed		Predicted		Percentage Correct	
		vert_buurt vertrouwen in de buurt ,00 geen vertrouwen	vert_buurt vertrouwen in de buurt 1,00 wel vertrouwen		
Step 1	vert_buurt vertrouwen in de buurt	,00 geen vertrouwen	2	344	.6
		1,00 wel vertrouwen	2	1649	99.9
Overall Percentage					82.7

a. The cut value is .500

Classificatietabel

Output model 4;

Omnibus Tests of Model Coefficients

Step		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	25.809	1	.000
	Block	25.809	1	.000
	Model	126.406	7	.000

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	1714.899 ^a	.061	.102

a. Estimation terminated at iteration number 5 because parameter estimates changed by less than .001.

Deviance

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	16.845	8	.032

Hosmer-Lemeshow test

Classification Table^a

Observed		Predicted		Percentage Correct	
		vert_buurt vertrouwen in de buurt ,00 geen vertrouwen	vert_buurt vertrouwen in de buurt 1,00 wel vertrouwen		
Step 1	vert_buurt vertrouwen in de buurt	,00 geen vertrouwen	13	333	3.8
		1,00 wel vertrouwen	8	1643	99.5
Overall Percentage					82.9

a. The cut value is .500

Classificatietabel

Syntax model 3;

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES verb_wnpl
/METHOD=ENTER lft oplni rlg gesl bel_onafh
/METHOD=ENTER grt_woonpl
/SAVE=COOK LEVER DFBETA ZRESID
/CLASSPLOT
/CASEWISE OUTLIER(3)
/PRINT=GOODFIT CORR
/CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).
```

Output model 3;

Omnibus Tests of Model Coefficients

Step		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	4.976	1	.026
	Block	4.976	1	.026
	Model	55.662	6	.000

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	1507.931 ^a	.027	.051

a. Estimation terminated at iteration number 5 because parameter estimates changed by less than .001.

Deviance

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	11.484	8	.176

Hosmer-Lemeshow test

Classification Table^a

	Observed	Predicted		Percentage Correct
		,00 niet verbonden	1,00 wel verbonden	
Step 1	verb_wnpl verbonden woonplaats	,00 niet verbonden	1,00 wel verbonden	
		0	265	.0
		0	1732	100.0
	Overall Percentage			86.7

a. The cut value is .500

Classificatietabel

2.4. Hypothesetoetsing

Logistische regressieanalyse

Er is gebruik gemaakt van een logistische regressie om de effecten van de onafhankelijke variabelen op de afhankelijke variabele vertrouwen in de buurt te schatten. Model 1 is een model zonder verklarende variabelen, maar alleen met controlevariabelen. Door dit model ook op te nemen in de analyse wordt er expliciet gekeken naar het extra effect dat de verklarende variabelen hebben op het al bestaande effect van de controlevariabelen. In model 2 wordt gekeken naar het effect van de grootte van de woonplaats op het hebben van vertrouwen in de buurt. In model 4 wordt gekeken naar het effect van verbondenheid met de woonplaats op het hebben van vertrouwen. Daarnaast wordt er in dit model ook gekeken of er een mediatie effect, door middel van verbondenheid met de woonplaats, aanwezig is. De geschatte regressie coëfficiënt van grootte van woonplaats zou dan lager (dichter bij 0) moeten zijn in vergelijking met de regressiecoëfficiënt van grootte woonplaats in model 2. In dit onderzoek wordt de coëfficiënt juist iets groter, alhoewel niet significant groter dan de coëfficiënt uit model 2, en is er geen sprake van mediatie. Het vergelijken van de regressiecoëfficiënt van grootte woonplaats uit model 2 en 4 is vergeleken met een betrouwbaarheidsinterval (CI(95)). Het betrouwbaarheidsinterval in model 2 (0,841-1,018) en model 4 (0,826-1,002) heeft een overlap van 0,161 op een mogelijke range van 0,192. Dit betekent dat de intervallen voor 83,9% overlappen.

Syntax model 1, 2 en 4;

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES vert_buurt  
/METHOD=ENTER lft oplni rlg gesl bel_onafh  
/METHOD=ENTER grt_woonpl  
/METHOD=ENTER verb_wnpl  
/SAVE=COOK LEVER DFBETA ZRESID DEV  
/CLASSPLOT  
/CASEWISE OUTLIER(3)  
/PRINT=GOODFIT CI(95) CORR  
/CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).
```

Output model 1;

Variables in the Equation									
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	95% C.I.for EXP(B)	
								Lower	Upper
Step 1 ^a	leeftijd	.024	.004	47.633	1	.000	1.025	1.017	1.032
	opleidingsniveau	.530	.094	31.940	1	.000	1.699	1.414	2.042
	religieus	.391	.125	9.731	1	.002	1.479	1.157	1.891
	geslacht	.051	.124	.170	1	.680	1.053	.825	1.342
	belangrijk onafhankelijkheid	.263	.138	3.607	1	.058	1.301	.992	1.707
	Constant	-1.182	.300	15.529	1	.000	.307		

a. Variable(s) entered on step 1: leeftijd, opleidingsniveau, religieus, geslacht, belangrijk onafhankelijkheid.

Output model 2;

Variables in the Equation									
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	95% C.I.for EXP(B)	
								Lower	Upper
Step 1 ^a	leeftijd	.024	.004	47.352	1	.000	1.024	1.017	1.031
	opleidingsniveau	.548	.094	33.703	1	.000	1.730	1.438	2.081
	religieus	.376	.126	8.908	1	.003	1.456	1.138	1.863
	geslacht	.064	.124	.266	1	.606	1.066	.836	1.361
	belangrijk onafhankelijkheid	.257	.139	3.438	1	.064	1.293	.985	1.698
	grootte woonplaats	-.078	.049	2.552	1	.110	.925	.841	1.018
	Constant	-.986	.324	9.286	1	.002	.373		

a. Variable(s) entered on step 1: grootte woonplaats.

Output model 4;

Variables in the Equation									
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	95% C.I.for EXP(B)	
								Lower	Upper
Step 1 ^a	leeftijd	.023	.004	41.760	1	.000	1.023	1.016	1.030
	opleidingsniveau	.592	.096	38.332	1	.000	1.808	1.499	2.181
	religieus	.309	.127	5.875	1	.015	1.362	1.061	1.749
	geslacht	.098	.125	.612	1	.434	1.103	.863	1.410
	belangrijk onafhankelijkheid	.265	.140	3.582	1	.058	1.303	.991	1.715
	grootte woonplaats	-.095	.049	3.705	1	.054	.910	.826	1.002
	verbonden woonplaats	.830	.158	27.513	1	.000	2.292	1.681	3.125
	Constant	-1.654	.352	22.055	1	.000	.191		

a. Variable(s) entered on step 1: verbonden woonplaats.

Syntax model 3;

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES verb_wnpl  
/METHOD=ENTER lft oplni rlg gesl bel_onafh  
/METHOD=ENTER grt_woonpl  
/SAVE=COOK LEVER DFBETA ZRESID  
/CLASSPLOT  
/CASEWISE OUTLIER(3)  
/PRINT=GOODFIT CORR  
/CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).
```

Output model 3;

		Variables in the Equation					
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1 ^a	leeftijd	.014	.004	13.139	1	.000	1.014
	opleidingsniveau	-.340	.109	9.633	1	.002	.712
	religieus	.636	.140	20.596	1	.000	1.888
	geslacht	-.237	.138	2.961	1	.085	.789
	belangrijk onafhankelijkheid	-.133	.166	.648	1	.421	.875
	grootte woonplaats	.122	.055	4.904	1	.027	1.129
	Constant	1.541	.374	17.006	1	.000	4.668

a. Variable(s) entered on step 1: grootte woonplaats.

Kansen berekenen uit de regressieanalyse

Voor het berekenen van de kans op vertrouwen in de buurt in vergelijking met verschillende categorieën op de onafhankelijke variabelen, wordt gebruikgemaakt van een kans berekeningsformule waarbij alle variabelen uit het betreffende model meegenomen worden. Hiervoor is een referentiepersoon genomen. Een 50 jarige, gemiddeld opgeleide, religieuze man die onafhankelijkheid belangrijk vindt, zich verbonden voelt met de woonplaats dat een inwoneraantal heeft tussen 20.000 en 100.000 inwoners.

De volgende waardes horen bij deze referentiepersoon. Grootte woonplaats= 3; verbondenheid= 1; leeftijd= 50; geslacht= 0; opleidingsniveau= 2; religieus= 1; belang onafhankelijkheid= 1. Op het eind wordt de kans nog in percentages omgezet door de kans te vermenigvuldigen met 100.

Hypothese 1 (model 2)

Kans op wel vertrouwen in buurt (y) als persoon uit kleine (minder dan 5000) woonplaats komt (x=1):

$$P(\text{wel} | x_1=1) = e^a + Bx_1 + Bx_3 + Bx_4 + Bx_5 + Bx_6 + Bx_7 / 1 + e^a + Bx_1 + Bx_3 + Bx_4 + Bx_5 + Bx_6 + Bx_7$$

$$P(\text{wel} | x_1=1) = e^{-0,986} + (-0,078*1) + (0,024*50) + (0,064*0) + (0,548*2) + (0,376*1) + (0,257*1) / 1 + e^{-0,986} + (-0,078*1) + (0,024*50) + (0,064*0) + (0,548*2) + (0,376*1) + (0,257*1)$$

$$P(\text{wel} | x_1=1) = e^{1,865} / 1 + e^{1,865}$$

$$P(\text{wel} | x_1=1) = 6,456 / 7,456 = \mathbf{0,866*100\% = 86,6\%}$$

Kans op wel vertrouwen in buurt (y) als persoon uit grote (meer dan 500.000) woonplaats komt (x=5):

$$P(\text{wel} | x_1=5) = e^a + Bx_1 + Bx_3 + Bx_4 + Bx_5 + Bx_6 + Bx_7 / 1 + e^a + Bx_1 + Bx_3 + Bx_4 + Bx_5 + Bx_6 + Bx_7$$

$$P(\text{wel} | x_1=5) = e^{-0,986} + (-0,078*5) + (0,024*50) + (0,064*0) + (0,548*2) + (0,376*1) + (0,257*1) / 1 + e^{-0,986} + (-0,078*5) + (0,024*50) + (0,064*0) + (0,548*2) + (0,376*1) + (0,257*1)$$

$$P(\text{wel} | x_1=5) = e^{1,553} / 1 + e^{1,553}$$

$$P(\text{wel} | x_1=5) = 4,726 / 5,726 = \mathbf{0,825*100\% = 82,5\%}$$

Hypothese 2a (model 3)

Kans op wel verbondenheid met de woonplaats (y) als persoon uit kleine (minder dan 5000) woonplaats komt (x=1):

$$P(\text{wel} | x_1=1) = e^a + Bx_1 + Bx_3 + Bx_4 + Bx_5 + Bx_6 + Bx_7 / 1 + e^a + Bx_1 + Bx_3 + Bx_4 + Bx_5 + Bx_6 + Bx_7$$

$$P(\text{wel} | x_1=1) = e^{1,541} + (0,122*1) + (0,014*50) + (-0,257*0) + (-0,340*2) + (0,636*1) + (-0,133*1) / 1 + e^{1,541} + (0,122*1) + (0,014*50) + (-0,257*0) + (-0,340*2) + (0,636*1) + (-0,133*1)$$

$$P(\text{wel} | x_1=1) = e^{2,186} / 1 + e^{2,186}$$

$$P(\text{wel} | x_1=1) = 8,9 / 9,9 = \mathbf{0,899*100\% = 89,9\%}$$

Kans op wel verbondenheid met de woonplaats (y) als persoon uit grote (meer dan 500.000) woonplaats komt (x=5):

$$P(\text{wel} | x_1=5) = e^a + Bx_1 + Bx_3 + Bx_4 + Bx_5 + Bx_6 + Bx_7 / 1 + e^a + Bx_1 + Bx_3 + Bx_4 + Bx_5 + Bx_6 + Bx_7$$

$$P(\text{wel} | x_1=5) = e^{1,541} + (0,122*5) + (0,014*50) + (-0,257*0) + (-0,340*2) + (0,636*1) + (-0,133*1) / 1 + e^{1,541} + (0,122*5) + (0,014*50) + (-0,257*0) + (-0,340*2) + (0,636*1) + (-0,133*1)$$

$$P(\text{wel} | x_1=5) = e^{2,674} / 1 + e^{2,674}$$

$$P(\text{wel} | x_1=5) = 14,498 / 15,498 = \mathbf{0,935*100\% = 93,5\%}$$

Hypothese 2b (model 4)

Kans op wel vertrouwen in buurt (y) als persoon zich niet verbonden voelt met woonplaats (x=0)

$$P(\text{wel} | x_2=0) = e^a + Bx_1 + Bx_2 + Bx_3 + Bx_4 + Bx_5 + Bx_6 + Bx_7 + Bx_8 / 1 + e^a + Bx_1 + Bx_2 + Bx_3 + Bx_4 + Bx_5 + Bx_6 + Bx_7 + Bx_8$$

$$P(\text{wel} | x_2=0) = e^{-1,654} + (-0,095*3) + (0,830*0) + (0,023*50) + (0,098*0) + (0,592*2) + (0,309*1) + (0,265*1) / 1 + e^{-1,654} + (-0,095*3) + (0,830*0) + (0,023*50) + (0,098*0) + (0,592*2) + (0,309*1) + (0,265*1)$$

$$P(\text{wel} | x_2=0) = e^{0,969} / 1 + e^{0,969}$$

$$P(\text{wel} | x_2=0) = 2,635 / 3,635 = \mathbf{0,725*100\% = 72,5\%}$$

Kans op wel vertrouwen in buurt (y) als persoon zich wel verbonden voelt met woonplaats (x=1)

$$P(\text{wel} | x_2=1) = e^a + Bx_1 + Bx_2 + Bx_3 + Bx_4 + Bx_5 + Bx_6 + Bx_7 + Bx_8 / 1 + e^a + Bx_1 + Bx_2 + Bx_3 + Bx_4 + Bx_5 + Bx_6 + Bx_7 + Bx_8$$

$$P(\text{wel} | x_2=1) = e^{-1,654} + (-0,095*3) + (0,830*1) + (0,023*50) + (0,098*0) + (0,592*2) + (0,309*1) + (0,265*1) / 1 + e^{-1,654} + (-0,095*3) + (0,830*1) + (0,023*50) + (0,098*0) + (0,592*2) + (0,309*1) + (0,265*1)$$

$$P(\text{wel} | x_2=1) = e^{1,799} / 1 + e^{1,799}$$

$$P(\text{wel} | x_2=1) = 6,044 / 7,044 = \mathbf{0,858*100 = 85,8\%}$$

Hypothese 2 (model 4)

Kans op wel vertrouwen (y) als persoon uit kleine (onder 5000) woonplaats komt (x=1)

$$P(\text{wel} | x_1=1) = e^a + Bx_1 + Bx_2 + Bx_3 + Bx_4 + Bx_5 + Bx_6 + Bx_7 + Bx_8 / 1 + e^a + Bx_1 + Bx_2 + Bx_3 + Bx_4 + Bx_5 + Bx_6 + Bx_7 + Bx_8$$

$$P(\text{wel} | x_1=1) = e^{-1,654} + (-0,095*1) + (0,830*1) + (0,023*50) + (0,098*0) + (0,592*2) + (0,309*1) + (0,265*1) / 1 + e^{-1,654} + (-0,095*1) + (0,830*1) + (0,023*50) + (0,098*0) + (0,592*2) + (0,309*1) + (0,265*1)$$

$$P(\text{wel} | x_1=1) = e^{1,989} / 1 + e^{1,989}$$

$$P(\text{wel} | x_1=1) = 7,308 / 8,308 = \mathbf{0,88*100 = 88\%}$$

Kans op wel vertrouwen (y) als persoon uit grote (meer dan 500.000) woonplaats komt (x=5)

$$P(\text{wel} | x_1=5) = e^a + Bx_1 + Bx_2 + Bx_3 + Bx_4 + Bx_5 + Bx_6 + Bx_7 + Bx_8 / 1 + e^a + Bx_1 + Bx_2 + Bx_3 + Bx_4 + Bx_5 + Bx_6 + Bx_7 + Bx_8$$

$$P(\text{wel} | x_1=5) = e^{-1,654} + (-0,095*5) + (0,830*1) + (0,023*50) + (0,098*0) + (0,592*2) + (0,309*1) + (0,265*1) / 1 + e^{-1,654} + (-0,095*5) + (0,830*1) + (0,023*50) + (0,098*0) + (0,592*2) + (0,309*1) + (0,265*1)$$

$$P(\text{wel} | x_1=5) = e^{1,609} / 1 + e^{1,609}$$

$$P(\text{wel} | x_1=5) = 4,998 / 5,998 = \mathbf{0,833*100 = 83,3\%}$$

Bijlage 3

3.1. Modeldiagnostiek

Multicollineariteit

Multicollineariteit wordt gecontroleerd met de VIF-score via SPSS (Collin Tol). Hiermee kan gekeken worden of de samenhang tussen de onafhankelijke variabelen te groot is. Bij een te grote samenhang zullen de standaardfouten te groot zijn en worden er verkeerde conclusies getrokken over de effecten van de onafhankelijke variabelen. Bij een VIF-score hoger dan 4 is de samenhang veel te groot. In de spss-tabel is te zien dat er tussen de gebruikte variabelen geen sprake is van te grote samenhang. Alle scores liggen tussen de 1,028 en 1,076. Op basis van de VIF-scores zijn er geen samenvoegingen of andere bewerkingen op de onafhankelijke variabelen nodig.

Syntax + output;

```
REGRESSION  
/MISSING LISTWISE  
/STATISTICS COLLIN TOL  
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)  
/NOORIGIN  
/DEPENDENT vert_buurt  
/METHOD=ENTER lft oplni rlg gesl bel_onafh grt_woonpl  
verb_wnpl
```

Coefficients^a

Model		Collinearity Statistics	
		Tolerance	VIF
1	lft leeftijd	.958	1.044
	oplni opleidingsniveau	.953	1.049
	rlg religieus	.929	1.076
	gesl geslacht	.942	1.061
	bel_onafh belangrijk onafhankelijkheid	.959	1.043
	grt_woonpl grootte woonplaats	.971	1.030
	verb_wnpl verbonden woonplaats	.973	1.028

a. Dependent Variable: vert_buurt vertrouwen in de buurt

Uitbijteranalyse

Voor de uitbijteranalyse is gekeken naar de leverage en de DFBeta's van de onafhankelijke variabelen. De leverage geeft inzicht in hoe hard een case aan de helling in x-richting trekt. De grenswaarde voor de leverage is $0,0135 (3p/n)$, waarbij p voor het aantal geschatte parameters staat en n voor de steekproefgrootte ($N= 1997$). Er zijn 10 cases die boven deze grenswaarde scoren. Deze cases komen verder niet voor in de hoogst scorende cases op de DFBeta's, en zijn niet invloedrijk voor de uitgevoerde regressieanalyse. De DFBeta score geeft aan hoeveel invloed een case heeft op de regressiecoëfficiënten als de case weggelaten wordt uit de dataset. Er zijn negen cases die twee keer voorkomen in de top 5 hoogst scorende DFBeta's van de onafhankelijke variabelen. Daarvan zijn de volgende vijf cases het hoogst; 1480009, 1040009, 949726, 1139009 en 14371. Deze hoogst scorende cases komen alsnog niet boven de grenswaarde van $0,067 (3/(n))$ en hebben geen grote invloed op de geschatte hellingen in de regressieanalyse. Het is niet nodig dat er cases uit de dataset gehaald worden.

Syntax;

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES vert_buurt
/METHOD=ENTER lft oplni rlg gesl bel_onafh
/METHOD=ENTER grt_woonpl
/METHOD=ENTER verb_wnpl
/SAVE= LEVER DFBETA DEV
/CLASSPLOT
/CASEWISE OUTLIER(3)
/PRINT=GOODFIT CORR
/CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).
```

```
SORT CASES BY LEV_1(A).
SORT CASES BY DFB6_1(A). - grootte woonplaats
SORT CASES BY DFB7_1(A). - verbondenheid
SORT CASES BY DFB1_1(A). - leeftijd
SORT CASES BY DFB4_1(A). - geslacht
SORT CASES BY DFB2_1(A). - opleidingsniveau
SORT CASES BY DFB3_1(A). - religieus
SORT CASES BY DFB5_1(A). - belang onafhankelijkheid
DESCRIPTIVES VARIABLES=DFB0_1 DFB1_1 DFB2_1 DFB3_1 DFB4_1 DFB5_1 DFB6_1 DFB7_1
/STATISTICS=MEAN STDDEV MIN MAX.
```

Output;

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
DFB0_1 DFBETA for constant	1997	-.03543	.04653	.0000005	.00762327
DFB1_1 DFBETA for leeftijd	1997	-.00044	.00028	.0000000	.00008172
DFB2_1 DFBETA for opleidingsniveau	1997	-.00955	.00957	.0000000	.00208680
DFB3_1 DFBETA for religieus	1997	-.01072	.01120	-.0000002	.00288510
DFB4_1 DFBETA for geslacht	1997	-.00971	.00946	.0000000	.00283154
DFB5_1 DFBETA for belangrijk onafhankelijkheid	1997	-.00919	.01360	-.0000002	.00314631
DFB6_1 DFBETA for grootte woonplaats	1997	-.00487	.00507	.0000000	.00113011
DFB7_1 DFBETA for verbonden woonplaats	1997	-.01234	.01960	.0000002	.00363751
Valid N (listwise)	1997				

Descriptieve statistieken van de DFBeta's op alle onafhankelijke variabelen in de regressiemodellen

Tabel:

modeldiagnostiek met top 5 hoogst scorende cases op leverage en DFBeta's

Leverage (ID)	DFBgrootte (ID)	DFBverbonden (ID)	DFBleeftijd (ID)	DFBgeslacht (ID)	DFBopleiding (ID)	DFBreligieus (ID)	DFBonafhankelijk (ID)
0,01557 (1022009)	0,00507 (13949)	0,01960 (1480009)**	-0,00044 (381256)	-0,00971 (1083009)**	0,00957 (1338009)**	0,01120 (14371)**	0,01360 (1040009)**
0,01515 (14529)	0,00506 (954527)	0,01835 (383942)	-0,00042 (378792)	-0,00951 (1276009)	-0,00955 (13959)	-0,01072 (1539009)	0,01357 (949726)**
0,01513 (383273)	0,00490 (647223)**	0,01793 (645497)	-0,00039 (1483009)	0,00946 (1338009)**	-0,00951 (1139009)**	-0,01058 (1480009)**	0,01352 (1139009)**
0,01469 (381444)	0,00481 (106008)**	0,01791 (38999)	-0,00039 (1280009)	-0,00938 (14371)**	-0,00945 (949726)**	-0,01051 (82322)	0,01340 (647223)**
0,01458 (221876)	0,00473 (1040009)**	0,01784 (378847)	-0,00039 (1083009)**	-0,00905 (950085)	-0,00934 (106008)**	-0,01027 (67008)	0,01323 (374547)

** case komt minstens twee keer voor op hoog scorende DFBeta's